

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Кафедра політології та публічного управління

На правах рукопису

РАРОГ АННА ВОЛОДИМИРІВНА

**ПОЛІТИЧНА ТА ГРОМАДСЬКА АКТИВНІСТЬ В УМОВАХ ВІЙНИ В
УКРАЇНІ**

Спеціальність: 052 «Політологія»

Освітньо-професійна програма: «Політологія та державне управління»

Робота на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

Науковий керівник:

КУЗЬМУК ОЛЬГА МИКОЛАЇВНА,

Кандидат соціологічних наук,

доцент

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол №

засідання кафедри політології та
публічного управління

від

2024 р.

Завідувач кафедри

проф. Бусленко В. В.

ЛУЦЬК – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ТА ГРОМАДСЬКОЇ АКТИВНОСТІ	
1.1. Теоретичні основи політичної та громадської активності	7
1.2. Методологія дослідження політичної активності в умовах війни.....	12
1.3. Фактори, що впливають на політичну та громадську активність в умовах війни	16
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ТА АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНОЇ ТА ГРОМАДСЬКОЇ АКТИВНОСТІ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ	
2.1. Форми політичної активності та їх еволюція в умовах війни.....	22
2.2. Громадська активність в умовах повномасштабної війни в Україні.....	30
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПОЛІТИЧНОЇ ТА ГРОМАДСЬКОЇ АКТИВНОСТІ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ	
3.1. Стратегічні рекомендації для підвищення політичної активності населення	39
3.2. Напрямки стратегічного розвитку громадських рухів.....	50
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56
ДОДАТКИ.....	60

АНОТАЦІЯ

Рарог Анна Володимирівна. Політична та громадська активність в умовах війни в Україні. Кваліфікаційна наукова робота на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр». Спеціальність 052 «Політологія». Освітньо-професійна програма: «Політологія та державне управління». Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, 2024.

У дослідженні проведено аналіз теоретико-методологічних засад дослідження політичної та громадської активності. Охарактеризовано фактори, що впливають на політичну та громадську активність в умовах війни. В роботі проведено аналіз досліджень політичної та громадської активності в умовах повномасштабної війни. Досліджено форми політичної активності та їх еволюції в умовах війни. Крім того в роботі розроблено стратегічні рекомендації для підвищення політичної активності населення та окреслено напрямки стратегічного розвитку громадських рухів.

Розділ 1: Теоретико-методологічні засади дослідження політичної та громадської активності. У цьому розділі проаналізовано теоретичні основи політичної та громадської активності, методологія дослідження політичної активності в умовах війни, фактори, що впливають на політичну та громадську активність в умовах війни. Розділ 2: Дослідження та аналіз політичної та громадської активності в умовах війни. У цьому розділі досліджено форми політичної активності та їх еволюція в умовах війни; громадсько політична активність в умовах повномасштабної війни в Україні. Розділ 3: Рекомендації та перспективи розвитку політичної та громадської активності в умовах повномасштабної війни в Україні: В даному розділі представлено стратегічні рекомендації для підвищення політичної активності населення; напрямки стратегічного розвитку громадських рухів.

Ключові слова. Активність, політична активність, громадська активність, соціологічний аналіз, воєнний стан.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У зв'язку з сучасними глобальними і регіональними викликами, дослідження політичної та громадської активності в умовах війни набуває особливої актуальності. Підвищений інтерес до цієї теми обумовлений необхідністю розуміння та аналізу механізмів мобілізації суспільства, змін у політичній поведінці громадян та функціонування політичних інститутів в умовах війни.

Об'єкт дослідження – політична та громадська активність населення в умовах війни.

Предмет дослідження – механізми, фактори та особливості прояву політичної та громадської активності в умовах війни.

Мета і завдання дослідження. Метою бакалаврської роботи є аналіз та оцінка політичної та громадської активності в умовах війни, визначення її специфіки та впливу на політичну систему.

Реалізація мети передбачає виконання таких завдань:

1. Дослідити та узагальнити теоретичні основи політичної та громадської активності.
2. Обґрунтувати методологічні підходи до дослідження політичної активності в умовах війни.
3. Визначити та проаналізувати основні фактори, що впливають на політичну та громадську активність в умовах війни.
4. Проаналізувати форми політичної активності та їх еволюцію в умовах війни.
5. Дослідити особливості громадської та політичної активності в умовах повномасштабної війни в Україні.
6. Розробити стратегічні рекомендації для підвищення політичної активності населення.

7. Визначити напрямки стратегічного розвитку громадських рухів.

Методологія дослідження. Успішна реалізація мети і завдань дослідження зумовили використання низки принципів, підходів, загальнонаукових та інших методів пізнання та організації наукового дослідження, які загалом складають методологічну основу бакалаврської роботи.

До методологічного інструментарію дослідження належать:

Системний підхід, що дозволяє розглядати політичну та громадську активність як складну систему з численними взаємопов'язаними елементами. Цей підхід забезпечує цілісне розуміння досліджуваного явища, враховуючи взаємодію різних компонентів політичної активності, таких як індивідуальні дії громадян, діяльність політичних партій, роль медіа, економічні та соціальні чинники. Застосування системного підходу сприяє глибшому аналізу та виявленню закономірностей у політичній поведінці під час війни.

Порівняльний аналіз, що сприяє виявленню спільних та відмінних рис політичної активності в різних конфліктах. Використання цього методу дозволяє порівнювати різні випадки збройних конфліктів, вивчаючи, як вони впливають на політичну активність у різних контекстах. Це дає можливість визначити універсальні механізми політичної мобілізації, а також специфічні чинники, притаманні окремим конфліктам або країнам.

Історичний метод, який допомагає простежити еволюцію політичної та громадської активності в умовах війни. Історичний підхід дозволяє аналізувати зміни в політичній активності населення протягом часу, виявляючи вплив історичних подій та процесів на сучасні прояви політичної поведінки. Це особливо важливо для розуміння довгострокових тенденцій та наслідків збройних конфліктів на політичну культуру та інститути.

Соціологічні методи (опитування, інтерв'ю), що забезпечують емпіричну базу дослідження. Застосування соціологічних методів дозволяє отримати конкретні дані про політичну активність населення, його ставлення до війни, рівень

підтримки політичних та громадських ініціатив. Опитування та інтерв'ю надають можливість зібрати як кількісні, так і якісні дані, що сприяє глибокому та всебічному аналізу досліджуваного явища.

Наукова новизна результатів дослідження зумовлена постановкою проблеми, яка полягає у виявленні специфічних рис політичної та громадської активності в умовах війни та її впливу на політичні процеси. Результати дослідження дозволяють глибше зрозуміти взаємодію політичних і громадських інститутів під час війни та розробити рекомендації щодо підвищення ефективності політичної діяльності в екстремальних умовах.

Структура дослідження. Бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів (шість підрозділів), висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дослідження становить 60 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ТА ГРОМАДСЬКОЇ АКТИВНОСТІ

1.1. Теоретичні основи політичної та громадської активності

Політична та громадська активність є фундаментальними аспектами функціонування демократичних суспільств. Їхнє вивчення дозволяє зрозуміти, як громадяни взаємодіють з політичною системою, як вони впливають на прийняття рішень та як вони мобілізуються у відповідь на соціальні та політичні виклики. У цьому розділі ми розглянемо основні теоретичні підходи до визначення політичної та громадської активності, а також значення дослідження цих феноменів у сучасних умовах.

Політична активність зазвичай визначається як будь-яка діяльність, спрямована на вплив на політичні рішення або процеси. Це може включати участь у виборах, членство в політичних партіях, участь у протестах та демонстраціях, а також інші форми політичної участі. Громадська активність, у свою чергу, охоплює більш широкий спектр дій, включаючи волонтерство, участь у громадських організаціях та ініціативах, які спрямовані на поліпшення суспільства без прямого політичного впливу [12].

Основні характеристики політичної та громадської активності представлені в таблиці 1.1:

Характеристика політично та громадської активності

Характеристика	Політична активність	Громадська активність
Основна мета	Вплив на політичні рішення та процеси	Поліпшення суспільства через громадські ініціативи
Форми участі	Участь у виборах, протестах, політичних партіях	Волонтерство, участь у громадських організаціях
Рівень залучення	Високий, з акцентом на політичну мобілізацію	Широкий, з акцентом на соціальну взаємодію
Вплив на суспільство	Прямий вплив на політичні процеси	Непрямий вплив через покращення суспільних умов

Дослідження політичної та громадської активності є надзвичайно важливим у сучасних умовах, коли суспільства стикаються з численними викликами, такими як політична поляризація, соціальна нерівність, глобалізація та інформаційні війни. Розуміння механізмів та мотивів, що стоять за політичною та громадською активністю, дозволяє розробляти ефективні стратегії для зміцнення демократичних інститутів, підвищення рівня громадської участі та мобілізації ресурсів для вирішення нагальних суспільних проблем.

У контексті збройних конфліктів, таких як війна в Україні, дослідження політичної та громадської активності набуває особливого значення. Війна змінює динаміку політичної активності, впливаючи на рівень мобілізації населення, структуру політичних і громадських організацій, а також на відносини між державою та громадянським суспільством. Аналіз політичної та громадської активності в умовах війни дозволяє зрозуміти, як війни змінюють політичну поведінку громадян та які фактори сприяють підтриманню або підризу демократичних процесів у кризові періоди.

Теорія політичної участі охоплює різноманітні форми та методи, за допомогою яких громадяни беруть участь у політичному житті своєї країни. Політична участь може бути інституційною та неінституційною. Інституційна

участь включає традиційні форми, такі як голосування на виборах, участь у політичних партіях та офіційних органах влади. Неінституційна участь включає менш формальні методи, такі як протести, демонстрації, петиції та інші форми громадської дії [9].

Існують різні підходи до класифікації політичної участі. Наприклад, американський політолог С. Верба [27, с.103] разом зі своїми колегами визначив такі форми участі: голосування, кампанійна діяльність, громадська робота та контакт з офіційними особами. Кожна з цих форм має свої особливості та вплив на політичні процеси. Голосування є найбільш поширеною формою участі, однак кампанійна діяльність і громадська робота потребують більш високого рівня залучення і активності громадян.

Теорія політичної мобілізації досліджує процеси, що призводять до активного залучення громадян у політичну діяльність. Основні елементи політичної мобілізації включають ресурси, політичні можливості та мобілізаційні структури. Ресурси включають матеріальні та нематеріальні засоби, такі як гроші, час, знання та соціальні зв'язки, які громадяни можуть використовувати для політичної участі. Політичні можливості визначають умови, за яких громадяни можуть бути мобілізовані, включаючи політичну стабільність, наявність підтримки з боку політичних еліт та відкритість політичної системи.

Мобілізаційні структури включають організації та групи, що сприяють політичній активності громадян. Це можуть бути політичні партії, громадські організації, профспілки, медіа та інші інститути, які залучають громадян до політичного життя. В умовах війни мобілізаційні структури можуть включати також військові організації та патріотичні рухи, які впливають на політичну активність громадян [13].

Теорія політичної поведінки зосереджується на аналізі індивідуальних та групових дій у політичному контексті. Вона досліджує, як особистісні характеристики, соціальні зв'язки, культурні установки та інші фактори впливають

на політичну активність. Однією з основних моделей в рамках цієї теорії є модель раціонального вибору, яка пояснює політичну поведінку як результат раціонального оцінювання вигод і витрат участі в політичних процесах.

Також важливим елементом теорії політичної поведінки є аналіз соціалізації, яка впливає на формування політичних переконань і поведінки. Політична соціалізація включає вплив сім'ї, освітніх установ, медіа та інших соціальних інститутів, які формують політичну культуру та установки громадян. В умовах війни, коли соціальні і політичні умови зазнають значних змін, політична поведінка громадян може трансформуватися під впливом нових обставин та викликів.

Соціально-психологічні аспекти політичної активності розглядають вплив соціальних і психологічних факторів на політичну поведінку громадян. Ці фактори включають колективну ідентичність, політичну соціалізацію, емоційні реакції на політичні події та процеси, а також вплив групової динаміки. Колективна ідентичність, тобто відчуття приналежності до певної групи, може значно впливати на політичну активність, особливо в умовах конфліктів.

Емоційні фактори, такі як гнів, страх, надія та інші емоції, можуть мотивувати або демотивувати громадян до участі в політичних акціях. Наприклад, гнів може стати потужним мотиватором для участі в протестах, тоді як страх може стримувати політичну активність. Вплив соціальних норм і групових процесів також є важливим аспектом, оскільки належність до певної групи або спільноти може визначати політичну поведінку індивіда через соціальний тиск та очікування [12].

Громадська активність визначається як участь громадян у діяльності, спрямованій на поліпшення суспільства через громадські ініціативи та організації. Ця активність може бути формальною або неформальною і охоплює широкий спектр дій, від волонтерства до участі у громадських рухах та ініціативах, що мають на меті соціальні зміни.

Громадська активність є важливою складовою громадянського суспільства, яке відіграє ключову роль у підтримці демократичних цінностей та розвитку соціальної взаємодії.

Види громадської активності включають різноманітні форми участі громадян у суспільному житті. Найбільш поширеними є волонтерство, участь у неурядових організаціях (НУО), громадські кампанії та ініціативи. Волонтерство передбачає безкоштовну роботу на користь суспільства або окремих груп, що потребують допомоги. Участь у НУО дозволяє громадянам активно залучатися до вирішення соціальних проблем, таких як захист прав людини, екологія, освіта та охорона здоров'я [13].

Громадські кампанії та ініціативи спрямовані на привернення уваги до певних проблем та мобілізацію громадськості для їх вирішення. Це можуть бути кампанії з підвищення обізнаності про важливі соціальні питання, акції протесту, петиції та інші форми громадської активності, що сприяють соціальним змінам [13].

Громадянське суспільство виступає як інституційна основа для розвитку громадської активності, створюючи умови для активної участі громадян у соціальних процесах. Воно включає різноманітні організації та інституції, такі як громадські організації, професійні асоціації, релігійні групи, культурні та освітні установи, які сприяють формуванню громадської свідомості та навичок самоуправління.

Громадянське суспільство також відіграє важливу роль у забезпеченні підзвітності та прозорості влади, захисті прав людини та підтримці демократичних процесів. В умовах війни, коли державні інститути можуть зазнавати значних викликів, роль громадянського суспільства стає особливо важливою для підтримки соціальної стабільності та вирішення гуманітарних проблем.

Таким чином, дослідження політичної та громадської активності є важливим аспектом розуміння функціонування сучасних суспільств. Різноманітні теоретичні підходи дозволяють глибше аналізувати механізми та фактори, що впливають на

політичну та громадську поведінку громадян, особливо в умовах криз та збройних конфліктів.

1.2. Методологія дослідження політичної активності в умовах війни

Методологія дослідження політичної активності в умовах війни вимагає застосування комплексного наукового підходу, який інтегрує різноманітні методи та принципи аналізу. Основою методологічного інструментарію є системний підхід, що дозволяє розглядати політичну активність як складну систему з численними взаємопов'язаними елементами. Це включає аналіз індивідуальних дій громадян, діяльності політичних партій, впливу медіа та інших соціальних і економічних чинників. Застосування системного підходу сприяє глибшому розумінню закономірностей у політичній поведінці під час війни та виявленню взаємозв'язків між різними компонентами політичної активності [27;28].

У дослідженні також важливе місце займає порівняльний аналіз, який дозволяє виявити спільні та відмінні риси політичної активності в різних конфліктах. Використання цього методу дає змогу порівнювати різні випадки збройних конфліктів, вивчаючи, як вони впливають на політичну активність у різних контекстах. Це дозволяє визначити універсальні механізми політичної мобілізації, а також специфічні чинники, притаманні окремим конфліктам або країнам. Порівняльний аналіз надає можливість зрозуміти, як різні соціально-політичні умови впливають на реакцію громадян і їхню активність, що є важливим для формування ефективних стратегій управління політичними процесами в умовах війни.

Соціологічні методи, такі як опитування та інтерв'ю, є ключовими для збору емпіричних даних про політичну активність населення. Вони дозволяють отримати конкретні дані про ставлення громадян до війни, рівень підтримки політичних та громадських ініціатив, а також про основні мотиви політичної участі. Застосування

соціологічних методів забезпечує отримання як кількісних, так і якісних даних, що сприяє глибокому та всебічному аналізу досліджуваного явища. Наприклад, результати опитувань можуть показати динаміку змін у політичних настроях населення, а інтерв'ю надають можливість глибше зрозуміти особисті мотиви та переживання громадян в умовах війни. Такі дані є важливими для розробки рекомендацій щодо підтримки та підвищення політичної активності в кризових умовах.

У даному дослідженні політичної активності в умовах війни застосовано низку методологічних інструментів, які забезпечують цілісне та всебічне розуміння цього складного явища. Використання системного підходу, порівняльного аналізу, історичного методу та соціологічних методів дозволяє отримати глибокий аналіз політичної активності населення в умовах військового війни.

Системний підхід є ключовим методологічним інструментом у даному дослідженні, оскільки він дозволяє розглядати політичну та громадську активність як складну систему з численними взаємопов'язаними елементами. Цей підхід забезпечує цілісне розуміння досліджуваного явища, враховуючи взаємодію різних компонентів політичної активності, таких як індивідуальні дії громадян, діяльність політичних партій, роль медіа, економічні та соціальні чинники.

Системний підхід дозволяє аналізувати політичну активність як комплексну систему, в якій взаємодіють різні елементи та фактори. Це сприяє виявленню закономірностей та тенденцій у політичній поведінці населення під час війни.[27]. Наприклад, взаємодія між економічними чинниками (економічна нестабільність, безробіття) та політичною активністю (участь у виборах, протестні акції) може бути краще зрозуміла через системний аналіз. Такий підхід також допомагає виявити вплив зовнішніх факторів (міжнародна підтримка, санкції) на внутрішню політичну динаміку.

Порівняльний аналіз є важливим методом, який сприяє виявленню спільних та відмінних рис політичної активності в різних конфліктах. Використання цього

методу дозволяє порівнювати різні випадки збройних конфліктів, вивчаючи, як вони впливають на політичну активність у різних контекстах.

Цей методологічний інструмент дає можливість визначити універсальні механізми політичної мобілізації, а також специфічні чинники, притаманні окремим конфліктам або країнам.

Історичний метод допомагає простежити еволюцію політичної та громадської активності в умовах збройних конфліктів. Цей підхід дозволяє аналізувати зміни в політичній активності населення протягом часу, виявляючи вплив історичних подій та процесів на сучасні прояви політичної поведінки.

Історичний аналіз є особливо важливим для розуміння довгострокових тенденцій та наслідків збройних конфліктів на політичну культуру та інститути. Наприклад, вивчення історії політичної активності під час минулих конфліктів в Україні та інших країнах може допомогти зрозуміти, як минулі події впливають на поточні політичні процеси та поведінку громадян. Це також дозволяє побачити, як різні історичні періоди формували сучасні політичні інститути та культуру.

Соціологічні методи, такі як опитування та інтерв'ю, забезпечують емпіричну базу для дослідження політичної активності. Застосування соціологічних методів дозволяє отримати конкретні дані про політичну активність населення, його ставлення до війни, рівень підтримки політичних та громадських ініціатив [28].

Опитування дозволяють зібрати кількісні дані, що відображають широкі тенденції та закономірності в політичній активності. Наприклад, регулярні опитування громадської думки можуть показати зміни в рівні підтримки уряду, політичних партій чи громадських ініціатив в умовах війни. Інтерв'ю надають можливість зібрати якісні дані, що дозволяють глибше зрозуміти мотиви, ставлення та поведінку окремих громадян. Це сприяє більш детальному та всебічному аналізу досліджуваного явища.

Методологічний інструментарій дослідження

Методологічний підхід	Опис	Застосування
Системний підхід	Розгляд політичної та громадської активності як складної системи з взаємопов'язаними елементами	Аналіз взаємодії індивідуальних дій громадян, політичних партій, медіа, економічних та соціальних чинників
Порівняльний аналіз	Виявлення спільних та відмінних рис політичної активності в різних конфліктах	Порівняння випадків збройних конфліктів у різних країнах для визначення універсальних механізмів політичної мобілізації
Історичний метод	Аналіз еволюції політичної та громадської активності в умовах збройних конфліктів	Вивчення історичних подій та процесів, що впливають на сучасну політичну поведінку та культуру
Соціологічні методи	Опитування та інтерв'ю для збору емпіричних даних про політичну активність населення	Отримання кількісних та якісних даних для глибокого аналізу ставлення громадян до політичних процесів та війни

Методологія дослідження політичної активності в умовах війни, яка включає системний підхід, порівняльний аналіз, історичний метод та соціологічні методи, дозволяє всебічно розглянути складне явище політичної активності в умовах війни. Використання цих методів забезпечує глибоке розуміння взаємозв'язків між різними елементами політичної активності, виявлення спільних та специфічних

чинників, що впливають на політичну поведінку, а також отримання конкретних даних для всебічного аналізу. Це дозволяє створити цілісну картину політичної активності в умовах війни та виробити рекомендації для її підтримки та розвитку.

1.3. Фактори, що впливають на політичну та громадську активність в умовах війни

В умовах війни політична та громадська активність населення піддається впливу різних факторів, які комплексно визначають поведінкові реакції громадян. Ці фактори можуть мати як стимулюючий, так і стримуючий вплив на політичну мобілізацію, що робить їх критично важливими для розуміння та управління політичними процесами.

На рис 1.1. розглядаються основні фактори, що впливають на політичну та громадську активність в умовах війни, зокрема соціально-економічні умови, політичні контексти, роль медіа та інформаційних технологій, а також психологічні аспекти.

Війна викликає високий рівень стресу, який може як стимулювати, так і стримувати активність громадян. Патріотичні почуття та бажання захистити свою країну можуть стимулювати активну участь у політичних та громадських ініціативах. Водночас, відчуття безсилля та апатія можуть знижувати активність, оскільки люди не бачать можливостей вплинути на ситуацію. Психологічна підтримка та робота з населенням, спрямована на подолання стресу та зміцнення віри у власні сили, є важливими для підтримки високого рівня політичної активності.

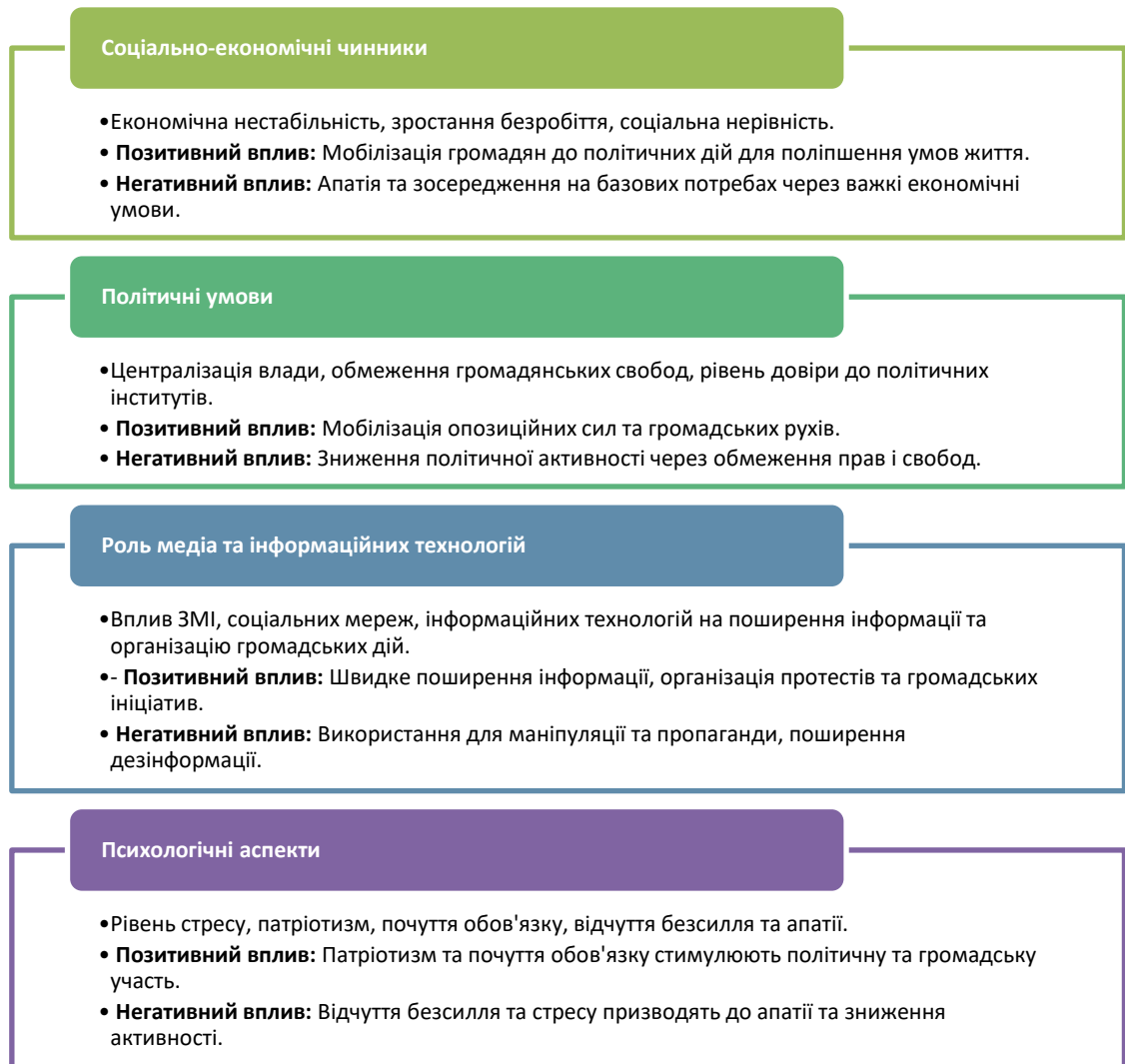

Рис. 1.1. Фактори, що впливають на політичну та громадську активність в умовах війни

Отже, соціально-економічні умови є одними з основних факторів, що впливають на політичну активність населення під час війни. Економічна нестабільність, зростання безробіття та зниження рівня життя можуть як стимулювати, так і пригнічувати політичну активність. З одного боку, погіршення економічної ситуації може підштовхувати громадян до участі у політичних акціях, протестах і вимогах до уряду для покращення умов життя. Наприклад, економічні труднощі часто призводять до зростання протестних настроїв, оскільки громадяни прагнуть змінити несприятливі для них умови.

З іншого боку, важкі економічні умови можуть сприяти апатії та зниженню політичної активності, оскільки люди зосереджуються на виживанні та задоволенні базових потреб. В умовах економічної кризи значна частина населення може відчувати безсилля та втрату віри у можливість позитивних змін через політичну участь, що призводить до пасивності.

Соціальна нерівність також відіграє важливу роль у формуванні політичної активності. Під час війни соціальна нерівність може загострюватися, створюючи додаткові напруження у суспільстві. Маргіналізовані групи, такі як етнічні меншини, внутрішньо переміщені особи та люди з обмеженими можливостями, можуть бути більш схильними до радикальних форм політичної участі через відчуття дискримінації та обмеженого доступу до ресурсів [5, с.103].

Політичний контекст відіграє вирішальну роль у формуванні політичної активності населення під час війни. Умови війни часто призводять до змін у політичній системі, таких як централізація влади, обмеження громадянських свобод і посилення контролю за медіа. Такі зміни можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на політичну активність громадян.

Централізація влади та обмеження громадянських свобод можуть знижувати рівень політичної активності, оскільки громадяни відчувають обмеження своїх прав і можливостей для впливу на політичні процеси. Проте, водночас, такі умови можуть стимулювати мобілізацію опозиційних сил і громадських рухів, які борються за відновлення демократії та захист прав людини. Політична репресія може викликати протестні настрої та сприяти активізації опозиційних рухів, що прагнуть змінити існуючий політичний режим.

Рівень довіри до політичних інститутів також є важливим фактором, що впливає на політичну активність. Під час війни ефективні дії уряду щодо захисту населення та забезпечення безпеки можуть підвищувати довіру до влади та стимулювати політичну активність. Громадяни, які довіряють уряду, можуть бути більш схильними до участі у виборах, підтримці урядових ініціатив і участі у

громадських акціях. Навпаки, корупція, неефективність і непрозорість уряду можуть знижувати довіру до політичних інститутів і підвищувати протестні настрої, що призводить до активізації опозиційних рухів та громадських протестів.

Медіа та інформаційні технології відіграють ключову роль у формуванні політичної та громадської активності під час війни. Засоби масової інформації, включаючи телебачення, радіо, інтернет та соціальні мережі, є основними джерелами інформації для громадян і мають значний вплив на формування громадської думки та мобілізацію населення [5, с.103].

Соціальні мережі, такі як Facebook, Twitter та YouTube, стали важливими платформами для політичної комунікації та мобілізації. Вони дозволяють швидко поширювати інформацію, організовувати акції протесту та громадські ініціативи, залучати громадян до обговорення актуальних політичних питань. Наприклад, під час війни соціальні мережі можуть використовуватися для координації волонтерських ініціатив, збору коштів для підтримки військових та постраждалих, а також для мобілізації громадян до участі у політичних акціях.

Однак, медіа та інформаційні технології можуть також використовуватися для маніпуляції та пропаганди. В умовах війни уряди часто посилюють контроль за медіа, що може призводити до поширення дезінформації та маніпуляції громадською думкою. Це підкреслює важливість медіа-грамотності та критичного мислення для громадян, щоб вони могли розрізнити достовірну інформацію від фейків і маніпуляцій.

Психологічні чинники також відіграють важливу роль у формуванні політичної та громадської активності під час війни. Війна створює високий рівень стресу та тривоги, що може як стимулювати, так і стримувати активність громадян. Патріотизм, почуття обов'язку перед батьківщиною та бажання захистити своїх рідних можуть стати потужними мотиваторами для політичної та громадської участі.

Наприклад, під час війни багато громадян відчувають патріотичні почуття, які спонукають їх до активної участі у політичних та громадських ініціативах, таких як підтримка військових, волонтерство та участь у політичних акціях. Почуття солідарності та єдності з іншими громадянами також може стимулювати активність.

Водночас, війна може призводити до відчуття безсилля та апатії, коли громадяни не бачать можливостей вплинути на ситуацію. Це може знижувати рівень активності та сприяти ізоляції. Психологічна підтримка та робота з населенням, спрямована на подолання стресу та зміцнення віри у власні сили, є важливими аспектами підтримки політичної та громадської активності. Психологічні програми, що спрямовані на підтримку ментального здоров'я громадян, можуть включати індивідуальні та групові консультації, тренінги з управління стресом та розв'язання конфліктів, а також кампанії з підвищення обізнаності про важливість ментального здоров'я [2, с.28].

Розуміння факторів, що впливають на політичну та громадську активність в умовах війни, є критично важливим для формування ефективних стратегій підтримки та розвитку громадянського суспільства. Соціально-економічні чинники, політичні умови, роль медіа та інформаційних технологій, а також психологічні аспекти мають значний вплив на політичну поведінку громадян. Комплексний аналіз цих факторів дозволяє виявити як можливості, так і загрози для політичної мобілізації та громадської активності, що є важливими для зміцнення демократичних інститутів та національної стійкості в умовах війни.

У першому розділі було розглянуто теоретико-методологічні засади дослідження політичної та громадської активності в умовах війни. Визначено основні концептуальні підходи до розуміння політичної активності, а також ключові методологічні інструменти для її дослідження. Системний підхід дозволив розглядати політичну та громадську активність як комплексну систему, що складається з взаємопов'язаних елементів, включаючи індивідуальні дії громадян,

діяльність політичних партій, роль медіа та вплив соціально-економічних чинників. Порівняльний аналіз та історичний метод сприяли глибшому розумінню еволюції та специфіки політичної активності в різних конфліктах, а також виявленню універсальних механізмів політичної мобілізації.

Розгляд факторів, що впливають на політичну та громадську активність в умовах війни, показав, що соціально-економічні умови, політичний контекст, роль медіа та інформаційних технологій, а також психологічні аспекти мають суттєвий вплив на політичну поведінку громадян. Економічні труднощі, соціальна нерівність, централізація влади та обмеження громадянських свобод можуть як стимулювати, так і стримувати активність. Медіа та інформаційні технології відіграють вирішальну роль у мобілізації населення, проте також можуть використовуватися для маніпуляції та пропаганди. Психологічні чинники, такі як патріотизм і почуття обов'язку, можуть стимулювати активність, тоді як відчуття безсилля та стрес можуть її знижувати. Комплексний аналіз цих факторів дозволяє розробити ефективні стратегії підтримки та розвитку політичної та громадської активності в умовах війни.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ТА АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНОЇ ТА ГРОМАДСЬКОЇ АКТИВНОСТІ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

2.1. **Форми політичної активності та їх еволюція в умовах війни**

Політична активність населення відіграє ключову роль у формуванні та розвитку політичного процесу в будь-якій країні. В умовах повномасштабної війни, така активність набуває особливого значення, стаючи не тільки засобом вираження волі громадян, але й важливим інструментом підтримки державної стійкості та національної єдності. Війна створює нові виклики та умови для політичної активності, змінюючи її форми та механізми. В цьому розділі досліджуються різноманітні форми політичної активності, які проявилися під час повномасштабної війни в Україні, а також аналізується їх еволюція протягом війни.

Особлива увага приділяється змінам в інтенсивності та характері участі громадян у політичному житті, впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на політичну активність, а також ролі державних і громадських інституцій у підтримці та стимулюванні цієї активності.

Дослідження охоплює період з початку війни у 2022 році, коли Україна зіткнулася з повномасштабною війною. Аналізу підлягають такі форми політичної активності, як участь у виборах, протести, мітинги, волонтерство та інші громадські ініціативи. Крім того, розглядається роль інформаційних технологій та медіа у формуванні політичної свідомості та мобілізації населення.

Соціальні мережі стали невід'ємною частиною сучасного інформаційного суспільства, перетворившись на потужні інструменти для розповсюдження новин та ідей, залучення аудиторії, та формування громадської думки. Протягом останнього десятиліття ми стали свідками значних інновацій та змін у функціоналі соціальних мереж, що кардинально змінило пейзаж медійної індустрії та методи

поширення інформації. Ці зміни особливо важливі для громадської активності, яка набуває все більшої ваги у формуванні інформаційного простору. Впровадження нових технологій, таких як штучний інтелект, машинне навчання, автентифікована реальність, та використання інноваційних підходів до взаємодії з аудиторією, змінили не тільки спосіб поширення новин, але й підвищили вимоги до їхньої якості та достовірності [22].

Отже, через свою здатність швидко поширювати інформацію, соціальні мережі відіграють ключову роль у мобілізації громадськості, дозволяючи користувачам організовувати протести, збирати кошти для благодійності та надавати підтримку в кризових ситуаціях. З того часу платформи, як соціальні мережі увійшли в нову еру, інтегруючи відео, живі трансляції, та інші мультимедійні функції, що робить соціальні мережі не тільки місцем для спілкування, а й потужним інструментом для поширення інформації та формування громадської думки.

Важливо виділити, як соціальні мережі та громадська журналістика адаптувалися до воєнних умов, зокрема, які нові підходи та технології були прийняті для поширення інформації, громадської думки, та відстеження подій в реальному часі.

Таблиця 2.1. систематизує сучасні технології та методи, які використовуються у громадській журналістиці. Ця таблиця відображає різноманітні аспекти взаємодії між журналістикою та сучасними інформаційними технологіями.

Таблиця 2.1

Інноваційні засоби громадської активності

Тренд	Опис	Конкретний приклад
Живі трансляції	Дозволяють користувачам транслювати події в реальному часі, забезпечуючи прямий доступ до інформації.	Трансляція протестів на Facebook Live.
Чат-боти для новин	Автоматизовані системи в Telegram та інших месенджерах для	Чат-бот 'NewsBot' в Telegram для розсилки останніх новин.

	розповсюдження новин та важливих оголошень.	
Історії та короткі відео	Короткі відеоролики, які зникають через 24 години, використовуються для швидкого поширення актуальної інформації.	Instagram Stories від журналістів, що висвітлюють події в зоні війни.
Платформи для верифікації інформації	Спеціалізовані веб-сайти та додатки, які дозволяють перевіряти факти та автентичність зображень і відео.	Сервіс 'CheckFact' для верифікації фотографій з місць подій.
Мобільні додатки для громадської активності	Додатки, що дозволяють користувачам знімати, редагувати та розповсюджувати власні новинні матеріали.	Додаток 'Reportly' для мобільної громадської активності.

Живі трансляції, чат-боти, історії та короткі відео - це популярні тренди, які сприяють розширенню доступу до інформації та взаємодії з аудиторією в режимі реального часу [20].

Сьогодні чат-боти у Telegram відіграють вирішальну роль як інструменти для спілкування, обробки інформації та активізації громадської участі, особливо в умовах соціальних змін або воєнних конфліктів. Зростаюча популярність чат-ботів у соціальних мережах може бути приписана їхній здатності до миттєвого реагування на запити користувачів, автоматизації рутинних завдань, та наданню персоналізованої інформації, що робить їх незамінними інструментами в сучасній комунікації.

В контексті війни, чат-боти у Telegram набувають особливого значення, виконуючи роль інформаційних посередників, каналів для координації допомоги, та платформ для мобілізації громадськості. Вони дозволяють швидко збирати, обробляти та розповсюджувати важливу інформацію, спрощуючи комунікацію між різними сторонами та сприяючи ефективній координації дій у критичних ситуаціях[17].

Один із найбільш революційних аспектів використання чат-ботів у громадській журналістиці полягає в тому, що вони дозволяють кожному користувачу виступати в ролі репортера, надсилаючи новини, свідчення, фото, та

відеоматеріали безпосередньо через чат-бот. Такий підхід не тільки демократизує процес збору новин, але й значно розширює можливості для збору релевантної та актуальної інформації з перших рук.

В контексті візуального зображення, яке може бути представлено у вигляді рисунка 2.1, представлений інтерфейс Telegram-каналу (Київ Новини), де в нижній частині новинного посту розміщено посилання на чат-бот. Через цей чат-бот користувачі можуть надсилати власні повідомлення, новини або інформацію, що стимулює активну участь у процесі громадської активності.

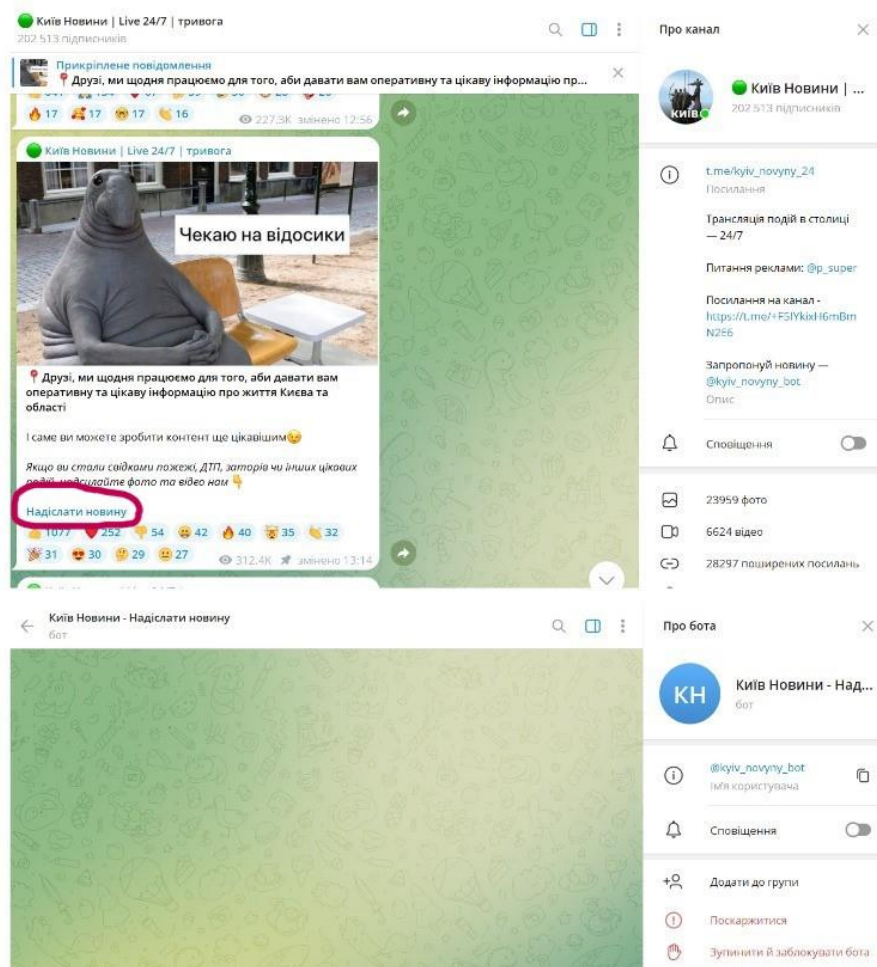

Рис. 2.1. Інтерфейс «Київ новини», чат-бот [33].

Також, Instagram Історії, як інноваційний інструмент соціальних мереж, представляє собою функцію, що дозволяє користувачам публікувати фотографії та

короткі відео, які автоматично видаляються через 24 години. Ця функціональність, запущена в серпні 2016 року, спричинила значні зміни в способі взаємодії користувачів з контентом, стимулюючи більш спонтанне та автентичне спілкування. В контексті громадської активності, Instagram Stories набуває особливої ваги, надаючи інструмент для миттєвого документування подій, мобілізації громадської думки та розширення охоплення інформації [10].

Отже, функція Історії забезпечує високий рівень взаємодії, завдяки можливості використання різноманітних інструментів редагування, таких як фільтри, стікери, опитування та геотеги. Це дозволяє користувачам не лише ділитися інформацією, але й залучати свою аудиторію до активної участі, збирання відгуків та поширення контенту. У сфері громадської активності така взаємодія має критичне значення, оскільки сприяє ширшому залученню громадськості до обговорення актуальних подій та питань.

У відповідь на широке поширення дезінформації, з'являються спеціалізовані платформи та ініціативи, призначені для верифікації фактів та зображень, що беруть свій початок з соціальних мереж. Такі інструменти істотно сприяють підвищенню рівня довіри до інформації, розповсюджуваної через канали громадської активності, що вкрай важливо в умовах інформаційної війни та зростаючого потоку фейкових новин [6, с.120].

Політична активність населення відіграє ключову роль у формуванні та розвитку політичного процесу в будь-якій країні. В умовах повномасштабної війни, така активність набуває особливого значення, стаючи не тільки засобом вираження волі громадян, але й важливим інструментом підтримки державної стійкості та національної єдності. Війна створює нові виклики та умови для політичної активності, змінюючи її форми та механізми. У цьому розділі досліджуються різноманітні форми політичної активності, які проявилися під час повномасштабної війни в Україні, а також аналізується їх еволюція протягом війни.

Особлива увага приділяється змінам в інтенсивності та характері участі громадян у політичному житті, впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на політичну активність, а також ролі державних і громадських інституцій у підтримці та стимулюванні цієї активності. Дослідження охоплює період з початку війни у 2022 році, коли Україна зіткнулася з безпрецедентною агресією, яка вимагала мобілізації всіх суспільних ресурсів.

Основні форми політичної активності:

1. Протести та мітинги:
 - Види протестних акцій та мітингів, що проводяться в умовах війни.
 - Роль протестів у формуванні політичної свідомості та мобілізації громадян.
2. Волонтерство та громадські ініціативи:
 - Аналіз волонтерської активності та громадських ініціатив.
 - Вплив волонтерства на підтримку військових та цивільного населення.
3. Інформаційні кампанії та медіа:
 - Роль медіа та інформаційних кампаній у формуванні політичної свідомості.
 - Використання соціальних мереж для мобілізації політичної активності.

Аналітики «Слово і діло» склали рейтинг українських YouTube-блогерів із найбільшою кількістю підписників, які публікують контент на довколавоєнну тематику. Рік потому ми вирішили проаналізувати, як змінилися уподобання аудиторії – скільки нових користувачів з'явилося у каналів та як вирости перегляди[32].

У нашому рейтингу з'явився новий учасник – автор програми «Світ навиворіт» Дмитро Комаров. Цього року журналіст випустив кілька документальних проєктів про повномасштабну війну – «Рік» та «Рік. Харківщина», в яких описані події перших днів вторгнення та подробиці деокупації Харківської

області. На сьогоднішній день канал Комарова має 3,85 млн підписників, а у відео 1 млрд 62,3 млн переглядів.

На другому та третьому місці у рейтингу найпопулярніших українських YouTube-блогерів – журналіст Дмитро Гордон. У його каналу «В гостях у Гордона» зараз 3,78 млн підписників (+0,3 млн за рік) і 2 млрд 53,5 млн переглядів. На другий канал – «Дмитро Гордон» – підписано 2,53 млн осіб (+0,36 млн), у відео 1 млрд 179,4 млн переглядів.

Журналіст Володимир Золкін, який публікує інтерв'ю з полоненими окупантами, піднявся вище в рейтингу – у його каналу тепер 1,83 млн підписників (+0,79 млн за рік). Відео переглянули 829,7 млн разів.

Активіст та волонтер Сергій Стерненко наростив кількість підписників на каналі до 1,76 млн осіб (+0,5 млн за рік). Його відео має 724,8 млн переглядів.

Колишній радник керівника Офісу президента Олексій Арестович, незважаючи на останні спірні висловлювання про війну та сексистські скандали, збільшив кількість підписників на каналі до 1,71 млн. (+0,04 млн за рік).

Кількість підписників каналу Раміни Есхакзай збільшилася до 1,4 млн (+0,15 млн за рік). Проте за рік практично не змінилася кількість переглядів – 152,1 млн проти 151,2 млн рік тому. При цьому, якщо подивитися в архіві, то в грудні у відео було більше переглядів, ніж зараз – 152,9 млн. Ймовірно, це сталося через видалення старих відео.

На канал блогера Олексія Дурнева підписано 1,36 млн користувачів (+0,12 млн за рік). У відео 303,1 млн. переглядів.

У журналіста Роман Цимбалюка 1,17 млн підписників на каналі (+0,2 млн) та 649,8 млн переглядів.

Понад мільйон підписників (+0,22 млн) тепер у каналу нардепа Олексія Гончаренка. Кількість переглядів у його відео – 617,2 млн.

Кількість підписників у журналіста Івана Яковини збільшилася до 1,03 млн (+0,13 млн). У відео на каналі 454 млн переглядів.

Рейтинг українських YouTube-блогерів за кількістю підписників та переглядів [32]

Блогер	Кількість підписників (млн)	Приріст підписників (млн)	Кількість переглядів (млрд)
Дмитро Комаров	3,85	-	1,062
Дмитро Гордон (канал 1)	3,78	+0,3	2,053
Дмитро Гордон (канал 2)	2,53	+0,36	1,179
Володимир Золкін	1,83	+0,79	0,829
Сергій Стерненко	1,76	+0,5	0,724
Олексій Арестович	1,71	+0,04	-
Раміна Есхакзай	1,4	+0,15	0,152
Олексій Дурнєв	1,36	+0,12	0,303
Роман Цимбалюк	1,17	+0,2	0,649
Олексій Гончаренко	1,03	+0,22	0,617
Іван Яковина	1,03	+0,13	0,454

Українські YouTube-блогери відіграють важливу роль у формуванні політичної свідомості та мобілізації населення під час війни. Вони виступають як джерела інформації, аналітики та активісти, залучаючи велику аудиторію до обговорення важливих політичних питань. Зростання кількості підписників та переглядів відео свідчить про підвищену зацікавленість населення у доволавоєнній тематиці та потребу в достовірній інформації.

Основні тенденції:

- Зростання популярності контенту про війну – аудиторія все більше цікавиться контентом, що висвітлює події війни, аналітичні огляди та документальні проєкти.
- Вплив блогерів на громадську думку. Популярні блогери, такі як Дмитро Комаров та Дмитро Гордон, мають значний вплив на формування громадської думки та мобілізацію громадян до активних дій.
- Роль соціальних мереж у політичній мобілізації - соціальні мережі стають ключовим інструментом для поширення інформації та залучення нових підписників, що сприяє підвищенню політичної активності населення.

Таким чином, розвиток YouTube-блогів та зростання їхньої популярності в умовах повномасштабної війни в Україні підкреслює важливість альтернативних джерел інформації та нових форм політичної активності. Блогери не тільки інформують, але й мобілізують населення, сприяючи консолідації суспільства та підтримці державної стійкості.

2.2. Громадська активність в умовах повномасштабної війни в Україні

Повномасштабна війна в Україні, яка розпочалася в 2022 році, суттєво змінила соціально-політичний ландшафт країни. У цей критичний час громадянське суспільство проявило себе як потужний інструмент підтримки держави та забезпечення соціальної стабільності. Громадська політична активність набула нових форм і значення, ставши важливим фактором не тільки для вирішення нагальних проблем, але й для мобілізації ресурсів та консолідації суспільства.

Нами досліджується роль громадської активності в умовах війни, її основні форми, мотиви та вплив на соціально-політичну ситуацію в Україні за допомогою проведення онлайн опитування, вибірка складала – 100 осіб (Додаток А).

Рис. 2.2. Основні форми громадської активності під час війни

Як видно з рисунку 2.2. основними формами громадської активності під час повномасштабної війни в Україні є волонтерство (55%) та гуманітарна допомога (40%). Ці форми активності свідчать про високу залученість населення у підтримку військових та цивільного населення. Участь у громадських організаціях також залишається важливою (30%), що демонструє здатність українців організовуватися для вирішення спільних проблем. Інші форми активності включають різні ініціативи, такі як інформаційні кампанії та культурні заходи, які займають 10%.

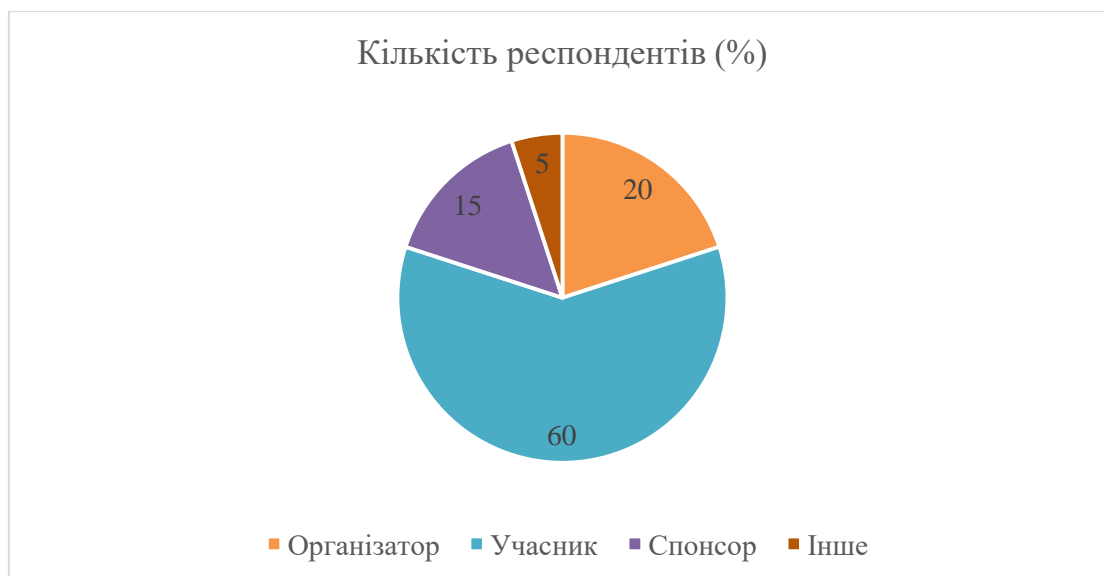

Рис 2.3 Роль у громадських ініціативах

Роль у громадських ініціативах варіюється від організаторів (20%) до учасників (60%), спонсорів (15%) та інших (5%). Більшість респондентів (60%) вказали на участь у громадських ініціативах, що свідчить про масовість та відкритість цих рухів.

Організатори (20%) відіграють ключову роль у координації та управлінні ініціативами, тоді як спонсори (15%) забезпечують фінансову підтримку, необхідну для реалізації різних проектів.

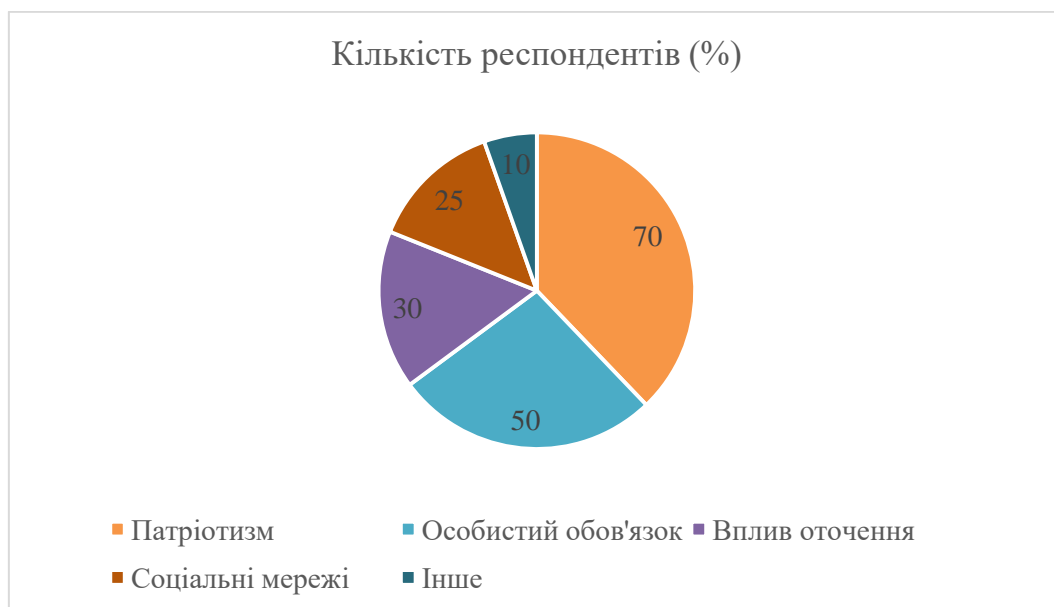

Рис. 2.4. Основні мотиви участі у громадських ініціативах

Таким чином, основними мотивами участі у громадських ініціативах є патріотизм (70%) та особистий обов'язок (50%). Ці мотиви підкреслюють високу свідомість та відданість громадян своїй країні. Вплив оточення (30%) та соціальні мережі (25%) також відіграють важливу роль у мотивуванні людей до активності, забезпечуючи необхідну підтримку та інформаційну базу. Інші мотиви (10%) включають особисті причини, такі як моральне задоволення від допомоги іншим.

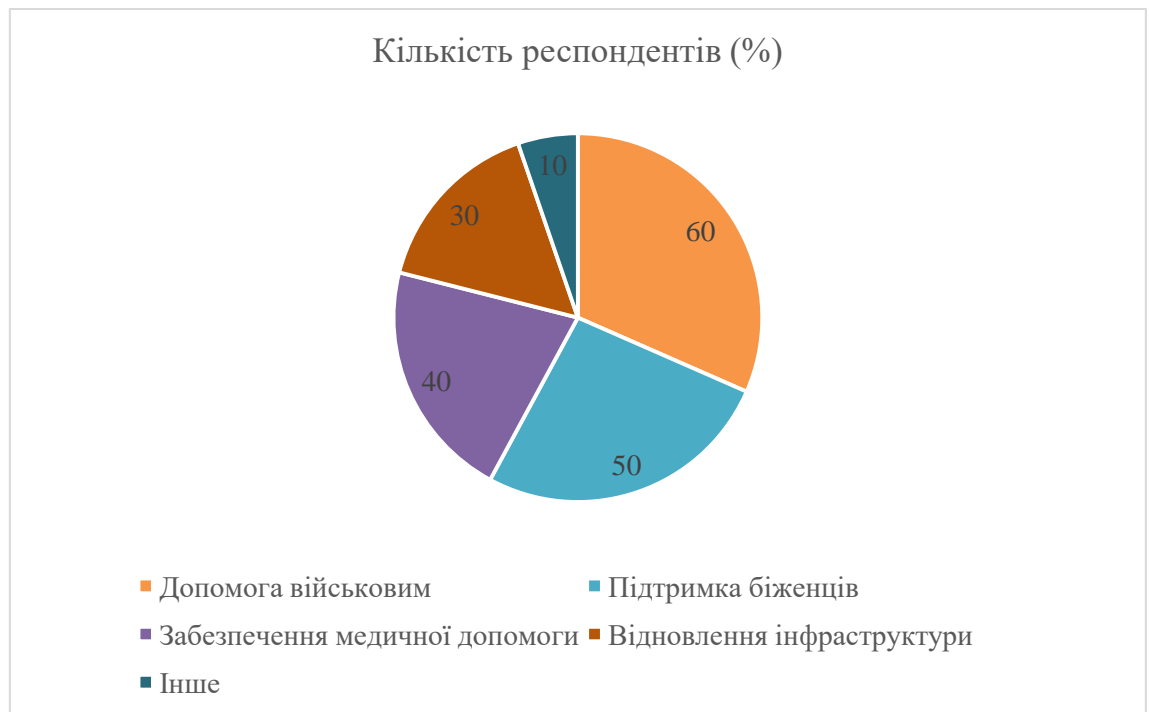

Рис. 2.5 Актуальні проблеми для вирішення в умовах війни

Отже, найбільш актуальними проблемами для респондентів є допомога військовим (60%) та підтримка біженців (50%). Це свідчить про нагальність цих питань та необхідність їх швидкого вирішення.

Забезпечення медичної допомоги (40%) та відновлення інфраструктури (30%) також є важливими напрямками діяльності громадських ініціатив. Інші проблеми (10%) включають різні соціальні та економічні питання, які потребують уваги та ресурсів.

За результатами опитування, основними формами громадської активності є волонтерство (55%) та гуманітарна допомога (40%). Це свідчить про високу залученість населення у підтримку військових та цивільного населення. Участь у громадських організаціях також залишається важливою формою активності (30%).

Роль у громадських ініціативах: Більшість респондентів виступають у ролі учасників (60%), що вказує на масовість громадських ініціатив. Значна частка організаторів (20%) свідчить про активну громадську позицію населення.

Основні мотиви участі у громадських ініціативах: Основним мотивом для участі у громадських ініціативах є патріотизм (70%). Це підкреслює важливість національної свідомості та бажання допомогти своїй країні у важкий час. Особистий обов'язок (50%) та вплив оточення (30%) також відіграють значну роль у залученні громадян до активності. Актуальні проблеми для вирішення в умовах війни: Найбільш актуальними проблемами для респондентів є допомога військовим (60%) та підтримка біженців (50%). Забезпечення медичної допомоги (40%) та відновлення інфраструктури (30%) також є пріоритетними напрямками.

Результати дослідження показують, що громадська активність в Україні під час повномасштабної війни є високою та різноманітною. Волонтерство та гуманітарна допомога є основними формами активності, які активно підтримуються населенням. Основними мотивами участі є патріотизм та особистий обов'язок, що свідчить про свідоме ставлення громадян до допомоги своїй країні. Актуальними проблемами для населення є допомога військовим та підтримка біженців, що вказує на нагальність вирішення цих питань у період війни.

Цей детальний аналіз дозволяє зрозуміти структуру та динаміку громадської активності в умовах війни, а також визначити ключові фактори, що впливають на її розвиток.

Громадська активність під час війни виступає як індикатор соціальної згуртованості суспільства. В умовах повномасштабної війни в Україні, громадяни об'єднуються навколо спільної мети – захисту своєї країни. Волонтерство,

гуманітарна допомога, участь у громадських організаціях стають не лише формами допомоги, але й способом вираження патріотизму та національної свідомості.

Рис. 2.6. Рівень соціальної згуртованості через громадську активність

За результатами опитування, 65% респондентів вказали на високий рівень соціальної згуртованості через участь у громадських ініціативах. Це свідчить про те, що громадська активність є важливим фактором консолідації суспільства в умовах війни.

Громадська активність має значний вплив на політичні процеси в Україні. Волонтерські рухи та громадські організації часто виступають ініціаторами змін та реформ, привертають увагу до нагальних проблем, формують суспільну думку. В умовах війни цей вплив стає ще більш відчутним.

Приклади впливу громадських ініціатив на політичні процеси:

- Вимоги до уряду щодо покращення забезпечення військових потреб.
- Ініціативи з покращення умов для біженців та внутрішньо переміщених осіб.
- Акції з привернення уваги до медичних та гуманітарних проблем.

Вплив громадських ініціатив на політичні рішення

Ініціатива	Результат
Забезпечення військових	Збільшення фінансування, покращення матеріального стану
Підтримка біженців	Створення нових програм допомоги
Медична та гуманітарна допомога	Відкриття нових центрів медичної допомоги

Ці приклади демонструють, як громадська активність може впливати на політичні процеси та сприяти вирішенню нагальних проблем.

Роль соціальних мереж у мобілізації громадської активності

Соціальні мережі відіграють ключову роль у мобілізації громадської активності під час війни. Вони слугують платформою для обміну інформацією, координації дій, організації заходів. Соціальні мережі дозволяють швидко поширювати інформацію про потреби та мобілізувати значні ресурси для їх задоволення.

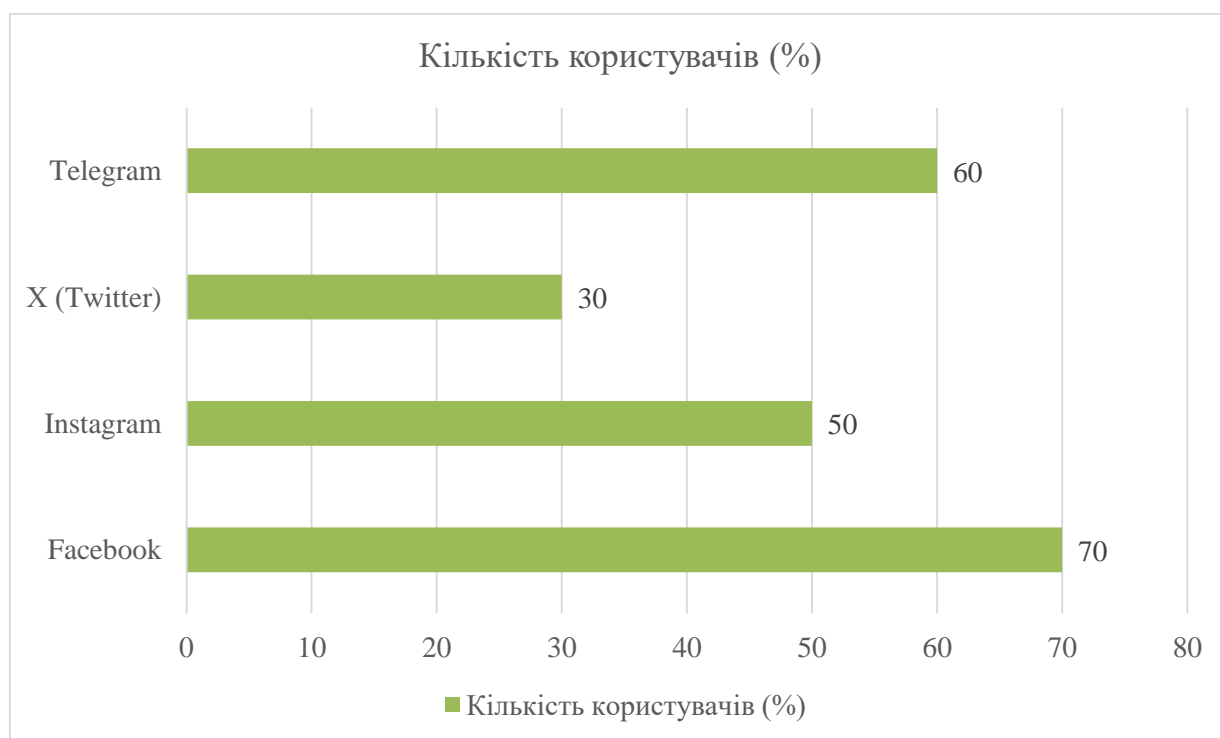

Рис. 2.7. Використання соціальних мереж для громадської активності

За даними опитування, 70% респондентів використовують Facebook для координації громадських ініціатив, 60% – Telegram. Це підкреслює важливість соціальних мереж у сучасних умовах війни для мобілізації громадськості.

Мій особистий досвід участі у громадських ініціативах під час війни показав, наскільки важливою є консолідація суспільства. Я брав участь у волонтерських рухах, де разом з іншими волонтерами ми організовували збори гуманітарної допомоги для військових та біженців. Цей досвід продемонстрував, що громадська активність не лише допомагає вирішувати нагальні проблеми, але й формує відчуття єдності та спільної мети.

Громадська активність під час війни є надзвичайно важливою з кількох причин [32]:

1. Волонтерські та гуманітарні ініціативи забезпечують необхідну допомогу військовим та постраждалим від війни.
2. Спільна діяльність формує відчуття єдності та згуртованості, що є важливим для морального духу нації.
3. Громадська активність може сприяти змінам у політичних рішеннях та політиці держави.
4. Громадські ініціативи дозволяють швидко мобілізувати ресурси для вирішення нагальних проблем.

Таким чином, дослідження громадської активності під час повномасштабної війни в Україні показує, що громадські ініціативи є важливим інструментом підтримки військових та цивільного населення, консолідації суспільства та впливу на політичні процеси. Використання соціальних мереж для мобілізації громадськості дозволяє ефективно організовувати та координувати допомогу. Мій особистий досвід підтверджує важливість громадської активності як форми соціальної згуртованості та патріотизму.

У другому розділі було проведено дослідження та аналіз політичної і громадської політичної активності в умовах повномасштабної війни в Україні.

Розглядалися форми політичної активності та їх еволюція, а також громадська політична активність в умовах війни. Було визначено, що в умовах військового війни активність громадян змінюється, набуваючи нових форм та методів впливу на політичні процеси. Наприклад, участь у виборах, протести, волонтерська діяльність та інформаційна підтримка стали ключовими аспектами політичної активності під час війни. Ці форми активності еволюціонували, адаптуючись до нових умов і викликів, що поставили перед суспільством обставини війни. Дослідження показало, що громадська політична активність значно зросла, зокрема за рахунок волонтерських рухів, громадських організацій та ініціативних груп. Громадяни активно долучаються до вирішення соціальних та гуманітарних проблем, що виникли внаслідок війни, демонструючи високий рівень патріотизму і солідарності. Підсумовуючи, слід зазначити, що війна суттєво вплинула на форми і масштаби політичної та громадської активності в Україні. Громадяни показали здатність до швидкої мобілізації, адаптації та ефективної дії у відповідь на нові виклики. Цей досвід є цінним для подальшого розвитку громадянського суспільства та зміцнення демократичних інститутів в Україні.

РОЗДІЛ 3

РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПОЛІТИЧНОЇ ТА ГРОМАДСЬКОЇ АКТИВНОСТІ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

3.1. Стратегічні рекомендації для підвищення політичної активності населення

Політична та громадська активність є невід'ємною складовою демократичного суспільства. В умовах повномасштабної війни в Україні ця активність набуває нового значення, стаючи важливим інструментом підтримки державної стійкості та національної єдності.

Політична активність, що включає участь громадян у виборах, протестах, мітингах та інших формах політичної діяльності, є ключовим елементом функціонування демократичної системи. Вона забезпечує можливість громадянам впливати на політичні рішення, висловлювати свої погляди та вимагати змін. Громадська активність, що включає волонтерство, участь у громадських організаціях та ініціативах, сприяє вирішенню соціальних проблем та підтримці соціальної стабільності.

В умовах війни, коли країна стикається з безпрецедентними викликами, політична та громадська активність стають ще більш важливими. Вони забезпечують не тільки підтримку державних інституцій, але й консолідацію суспільства, мобілізацію ресурсів та підтримку морального духу населення. Громадяни, які беруть активну участь у політичному та громадському житті, допомагають формувати національну єдність та стійкість перед зовнішніми загрозами [15].

Однак, існує ряд проблем, що стримують політичну активність. По-перше, це низький рівень обізнаності населення про політичні процеси та механізми участі.

Багато громадян не мають достатньої інформації про свої права та обов'язки, не знають, як вони можуть впливати на політичні рішення та брати участь у громадських ініціативах. Це особливо актуально для молоді та маргіналізованих груп населення.

По-друге, значною проблемою є недовіра до політичних інститутів. Корупція, неефективне управління та недостатня прозорість державних органів призводять до того, що громадяни не вірять у можливість змін через офіційні канали. Це підриває мотивацію до участі у виборах та інших формах політичної активності.

По-третє, бракує можливостей для активної участі громадян у політичному та громадському житті. Недостатня підтримка громадських ініціатив, відсутність інфраструктури для реалізації волонтерських проєктів та обмежений доступ до ресурсів стримують розвиток громадської активності. Багато ініціатив залишаються нереалізованими через брак фінансування та організаційної підтримки.

Ці проблеми потребують комплексного підходу до їх вирішення. Необхідно розробити та впровадити ефективні стратегії, що сприятимуть підвищенню політичної та громадської активності, забезпечуючи при цьому підтримку з боку державних інституцій та громадських організацій. Це стане основою для розробки проєкту, спрямованого на активізацію громадянського суспільства в умовах війни.

1. Підвищення рівня обізнаності населення:
 - Розробка освітніх програм з громадянської освіти.
 - Проведення інформаційних кампаній у ЗМІ та соціальних мережах.
 - Організація тренінгів та семінарів для різних цільових груп.
2. Підвищення довіри до політичних інститутів:
 - Впровадження механізмів прозорості та підзвітності у державних органах.
 - Боротьба з корупцією та підвищення ефективності державного управління.

- Залучення громадян до процесів прийняття рішень через громадські ради та консультації.
- 3. Розширення можливостей для активної участі:
 - Створення та підтримка інфраструктури для волонтерських та громадських ініціатив.
 - Забезпечення доступу до фінансових ресурсів через грантові програми та фонди.
 - Підтримка партнерських проектів між державними органами, громадськими організаціями та приватним сектором.

Ці заходи сприятимуть створенню сприятливих умов для розвитку політичної та громадської активності, забезпечуючи при цьому стійкість та єдність українського суспільства в умовах війни.

Метою проекту є підвищення політичної та громадської активності серед населення України шляхом створення інноваційних підходів та залучення медіа-ресурсів. В умовах повномасштабної війни, коли суспільство стикається з численними викликами, важливо мобілізувати громадян для активної участі у політичних процесах та підтримці державних інституцій. Проект спрямований на створення нових можливостей для громадянського залучення, підвищення рівня обізнаності населення про політичні процеси та стимулювання активної участі у громадських ініціативах. Використання медіа-ресурсів, зокрема популярних YouTube-блогерів, дозволить ефективно донести інформацію до широкої аудиторії та залучити до проекту значну кількість громадян.

Для досягнення мети проекту необхідно виконати кілька ключових завдань. Першим завданням є розробка та реалізація інформаційних кампаній, спрямованих на підвищення рівня обізнаності населення про важливість політичної та громадської активності. Ці кампанії мають охоплювати різні медіа-платформи, включаючи соціальні мережі, телевізійні програми та інтернет-видання.

Інформаційні кампанії повинні бути спрямовані на різні цільові аудиторії, враховуючи їхні специфічні потреби та інтереси.

Друге завдання проекту – організація освітніх програм та тренінгів для підвищення компетентності громадян у питаннях політичної участі та громадської активності. Освітні програми мають включати курси з громадянської освіти, семінари та вебінари за участю експертів та лідерів громадської думки. Особлива увага повинна бути приділена молоді, яка є майбутнім політичним потенціалом країни.

Третє завдання – створення онлайн-платформи для координації громадських ініціатив. Ця платформа повинна забезпечити можливість громадянам реєструвати свої проекти, знаходити партнерів та волонтерів, а також отримувати інформаційну та фінансову підтримку. Онлайн-платформа стане центром об'єднання громадських зусиль та сприятиме ефективній координації діяльності.

Четверте завдання проекту – моніторинг та оцінка його ефективності. Важливо розробити систему моніторингу, яка дозволить відстежувати прогрес у досягненні поставлених цілей та завдань. Це включатиме збір даних, аналіз результатів та регулярне звітування. Моніторинг та оцінка допоможуть вчасно виявляти проблеми та коригувати стратегію реалізації проекту для досягнення максимальних результатів.

Таблиця 3.1. аналізу цільової аудиторії.

Таблиця 3.1.

Аналіз цільової аудиторії

Цільова група	Характеристика та потреби	Мотивація та інтереси	Стратегії залучення
Молодь	Найбільш активна група, що швидко адаптується до нових форм участі.	Зацікавленість у новітніх технологіях, бажання змін та впливу.	Освітні програми, тренінги, використання соціальних мереж та цифрових платформ.
Жінки	Важлива соціальна група, яка може	Інтерес до соціальних та	Інформаційні кампанії, програми підтримки

	суттєво впливати на політичні процеси.	політичних питань, гендерна рівність.	жіночих ініціатив, залучення до волонтерства.
Маргіналізовані групи	Люди з обмеженими можливостями, етнічні меншини, внутрішньо переміщені особи.	Потреба у підтримці та інтеграції, боротьба за права та рівність.	Спеціальні програми підтримки, залучення до громадських ініціатив, забезпечення доступності інформації.

Молодь є найбільш активною та динамічною групою, що швидко адаптується до нових форм участі у політичному та громадському житті. Молоді люди зазвичай мають високий рівень обізнаності про сучасні технології та активно користуються соціальними мережами. Вони прагнуть змін та бажають мати вплив на політичні процеси. Для залучення молоді до проекту, слід акцентувати увагу на освітніх програмах, тренінгах та використанні цифрових платформ, які нададуть їм можливість активно брати участь у громадських ініціативах та політичних заходах.

Жінки є важливою соціальною групою, яка може суттєво впливати на політичні процеси. Вони зацікавлені у соціальних та політичних питаннях, зокрема у питаннях гендерної рівності. Для залучення жінок до проекту, необхідно організувати інформаційні кампанії, що висвітлюють важливі соціальні та політичні проблеми, а також програми підтримки жіночих ініціатив. Важливо також заохочувати жінок до участі у волонтерських та громадських заходах, забезпечуючи їм необхідні ресурси та підтримку.

Маргіналізовані групи, до яких належать люди з обмеженими можливостями, етнічні меншини та внутрішньо переміщені особи, потребують особливої уваги та підтримки. Вони часто стикаються з бар'єрами, що обмежують їхню участь у політичному та громадському житті. Для залучення цих груп необхідно розробити спеціальні програми підтримки, що спрямовані на їхню інтеграцію та забезпечення

рівності прав. Важливо також забезпечити доступність інформації та ресурсів, а також створити умови для їх активної участі у громадських ініціативах [29].

В умовах сучасного інформаційного суспільства медіа-ресурси відіграють вирішальну роль у формуванні громадської думки та мобілізації населення до активних дій. Особливо важливою є роль YouTube-блогерів, які мають значну аудиторію та користуються високою довірою серед своїх підписників. Для реалізації проекту з підвищення політичної та громадської активності було обрано чотирьох провідних українських YouTube-блогерів: Дмитро Комаров, Дмитро Гордон, Володимир Золкін та Сергій Стерненко [32].

Дмитро Комаров є автором програми «Світ навиворіт» і відомий своїми документальними проектами, які розкривають актуальні соціальні та політичні проблеми. Його канал має понад 3,85 мільйона підписників, а відео збирають більше мільярда переглядів. Комаров активно висвітлює події війни та інші критичні теми, що робить його впливовим голосом у медіа-просторі.

Дмитро Гордон є відомим журналістом і ведучим, який керує каналами «В гостях у Гордона» та «Дмитро Гордон», які мають загалом понад 6 мільйонів підписників і більше 3 мільярдів переглядів. Гордон відомий своїми інтерв'ю з політиками, громадськими діячами та іншими відомими особистостями, що робить його платформу потужним інструментом для поширення інформації та залучення громадян до політичних дискусій.

Володимир Золкін спеціалізується на інтерв'ю з полоненими окупантами та інших військових темах. Його канал має 1,83 мільйона підписників і понад 829 мільйонів переглядів. Золкін надає унікальний погляд на війну та її наслідки, що є важливим для розуміння широкої аудиторії.

Сергій Стерненко є активістом та волонтером, чий канал має 1,76 мільйона підписників і більше 724 мільйонів переглядів. Стерненко активно займається громадською діяльністю та має значний вплив на молодіжну аудиторію.

Роль блогерів у проекті:

Проведення інформаційних кампаній. Обрані блогери відіграють ключову роль у проведенні інформаційних кампаній, спрямованих на підвищення рівня обізнаності населення про важливість політичної та громадської активності. Використовуючи свої канали, вони зможуть донести інформацію до широкої аудиторії, залучаючи мільйони підписників до активного обговорення та участі у політичних процесах. Інформаційні кампанії будуть охоплювати різні теми, включаючи права громадян, механізми політичної участі, актуальні соціальні та політичні питання.

Організація та проведення вебінарів. YouTube-блогери також будуть відповідальні за організацію та проведення вебінарів, що дозволить надавати глибше розуміння політичних процесів та важливих суспільних питань. Вебінари стануть платформою для відкритих дискусій, де громадяни зможуть отримати відповіді на свої запитання від експертів та активістів. Це сприятиме підвищенню рівня політичної культури та активізації громадянського суспільства.

Поширення освітнього контенту та залучення нових учасників. Освітній контент, створений у рамках проекту, буде поширюватися через канали обраних блогерів. Це включатиме відео-лекції, інтерв'ю з експертами, документальні фільми та інші формати, що сприятимуть підвищенню рівня обізнаності та мотивації до участі у громадському та політичному житті. Блогери зможуть залучати нових учасників до проекту, використовуючи свої платформи для реклами освітніх програм та інших ініціатив.

Стратегічне партнерство з YouTube-блогерами забезпечить широке охоплення аудиторії та ефективне донесення ключових повідомлень проекту. Використання їхнього впливу та медійних можливостей дозволить не тільки підвищити рівень обізнаності населення, але й активно залучити громадян до участі у політичному та громадському житті, сприяючи тим самим зміцненню демократичних процесів та національної єдності в умовах війни.

Для досягнення мети проекту з підвищення політичної та громадської активності серед населення України необхідно розробити детальну контент-стратегію, яка включатиме різноманітні формати контенту. Ця стратегія допоможе охопити широку аудиторію та забезпечити глибоке розуміння важливих політичних і соціальних питань. Використання різних медіа-форматів дозволить залучити різні групи населення, зокрема молодь, жінок і маргіналізовані групи.

Вебінари є ефективним інструментом для підвищення рівня обізнаності громадян про політичні процеси та можливості участі в них. В рамках проекту планується організація серії вебінарів, присвячених різним аспектам політичної участі. Вебінари дозволяють створити інтерактивну платформу для обговорення важливих тем, де громадяни можуть отримувати інформацію, задавати питання та отримувати відповіді в режимі реального часу. Це сприяє активізації політичної свідомості та залученню більшої кількості громадян до участі у політичному житті.

Основними темами вебінарів будуть: основи політичної участі, виборчий процес, громадські ініціативи, вплив соціальних мереж на політичну мобілізацію та роль молоді у політичному житті. Наприклад, вебінар на тему основ політичної участі буде включати огляд основних прав і обов'язків громадян, а також механізми впливу на політичні рішення. Вебінари з виборчого процесу нададуть громадянам інформацію про етапи виборчого процесу, важливість участі у виборах та як правильно голосувати. Вебінари з громадських ініціатив навчать, як створювати та реалізовувати громадські проекти, залучати ресурси та партнерів. Вебінари про вплив соціальних мереж розкажуть, як використовувати цифрові платформи для політичної мобілізації та поширення інформації. Вебінари про активну молодь будуть присвячені ролі молоді у політичному житті та можливостям для молодих лідерів.

Інтерв'ю є важливим компонентом контент-стратегії, оскільки вони надають можливість почути думки та рекомендації провідних експертів та активістів. Це сприяє підвищенню довіри до проекту та стимулює участь громадян у політичному

житті. Інтерв'ю дозволяють отримати глибоке розуміння актуальних питань від фахівців, які мають великий досвід та знання у своїй сфері. Це може бути корисним для громадян, які хочуть більше дізнатися про політичні та соціальні процеси, а також для тих, хто шукає натхнення та приклади для власної активності.

Тематика інтерв'ю буде охоплювати широке коло питань, від аналізу політичних подій до успішних громадських ініціатив. Інтерв'ю з політичними експертами дозволять глибше розуміти політичну ситуацію в країні та світі, аналізувати причини та наслідки політичних рішень. Інтерв'ю з громадськими активістами покажуть приклади успішних громадських ініціатив, нададуть поради щодо реалізації власних проєктів та мотивують до активної участі у громадському житті. Інтерв'ю з волонтерами та благодійниками розкажуть про досвід волонтерської діяльності, її вплив на суспільство та особистий розвиток. Інтерв'ю з молодіжними лідерами покажуть історії успіху молодих лідерів, їхні проєкти та плани на майбутнє.

Документальні проєкти є ще одним важливим елементом контент-стратегії, оскільки вони дозволяють глибоко дослідити і представити складні теми у доступній та емоційно насиченій формі. В рамках проєкту планується створення серії документальних фільмів, які висвітлюють вплив війни на політичну активність населення. Ці фільми будуть показувати реальні історії людей, їхній досвід та внесок у боротьбу за незалежність і демократичні цінності. Документальні проєкти допоможуть привернути увагу до важливих соціальних та політичних питань, стимулювати обговорення та сприяти формуванню національної свідомості.

Наприклад, документальний проєкт може включати інтерв'ю з біженцями, які розповідають про свій досвід втечі від війни та інтеграції у нові громади, активістами, які організують допомогу військовим та постраждалим, а також з політичними лідерами, які працюють над вирішенням нагальних проблем. Ці фільми не лише інформуватимуть, але й мотивуватимуть громадян до активної

участі у політичному та громадському житті, показуючи, як їхні дії можуть впливати на розвиток суспільства.

В цілому, розробка контент-стратегії, що включає вебінари, інтерв'ю та документальні проекти, дозволить ефективно донести інформацію до широкої аудиторії, підвищити рівень обізнаності населення та стимулювати активну участь громадян у політичному та громадському житті. Використання різних форматів контенту забезпечить залучення різних груп населення та сприятиме формуванню більш активного та свідомого громадянського суспільства.

Інформаційні кампанії у засобах масової інформації (ЗМІ) та соціальних мережах є ключовими елементами стратегії підвищення політичної та громадської активності населення. Основною метою таких кампаній є підвищення рівня обізнаності громадян про важливість участі у політичних процесах, формування громадської думки та стимулювання активної участі у громадському житті. Широкомасштабні кампанії охоплюватимуть різноманітні медіа-канали, такі як телебачення, радіо, друковані видання, а також інтернет-платформи та соціальні мережі.

На телебаченні та радіо планується запуск серії інформаційних роликів та програм, які роз'яснюватимуть важливість політичної активності, права та обов'язки громадян, а також механізми впливу на політичні рішення. Друковані видання, такі як газети та журнали, публікуватимуть статті та інтерв'ю з експертами, які будуть висвітлювати актуальні політичні та соціальні питання. В інтернет-просторі, особлива увага буде приділена соціальним мережам, де будуть активно використовуватися різноманітні форми контенту: пости, статті, інфографіка, відео та лайв-трансляції. Соціальні мережі є ефективним інструментом для залучення широкої аудиторії, особливо молоді, яка є найбільш активним користувачем цих платформ.

Для реалізації проекту з підвищення політичної та громадської активності в умовах повномасштабної війни в Україні необхідно забезпечити належне фінансування. Проект буде фінансуватися з кількох основних джерел:

Державні гранти є одним із ключових джерел фінансування, оскільки держава зацікавлена у підвищенні політичної активності та зміцненні громадянського суспільства. Отримання грантів від урядових установ, таких як Міністерство молоді та спорту, Міністерство освіти і науки, або інших державних органів, забезпечить необхідні кошти для реалізації освітніх програм, інформаційних кампаній та інших ініціатив. Крім того, міжнародні донори, такі як Європейський Союз, Організація Об'єднаних Націй, USAID та інші міжнародні організації, можуть надати гранти для підтримки проекту. Ці організації часто фінансують проекти, спрямовані на зміцнення демократії, розвиток громадянського суспільства та захист прав людини.

Приватні спонсори та меценати також можуть стати важливими джерелами фінансування проекту. Це можуть бути великі корпорації, які зацікавлені у підтримці соціальних ініціатив та мають програми корпоративної соціальної відповідальності.

Спонсорство з боку бізнесу може включати як фінансову підтримку, так і надання ресурсів чи послуг. Меценати, тобто фізичні особи, які бажають зробити внесок у розвиток громадянського суспільства, також можуть надати значну фінансову допомогу. Залучення приватних спонсорів та меценатів потребує активної комунікації та презентації проекту, щоб переконати їх у важливості та ефективності ініціативи.

3.2. Напрямки стратегічного розвитку громадських рухів

Підтримка та розвиток волонтерських рухів є одним із ключових напрямків стратегічного розвитку громадських рухів в Україні. Волонтерство відіграє важливу роль у мобілізації суспільних ресурсів, забезпеченні підтримки вразливих верств населення та зміцненні соціальної згуртованості. В умовах війни волонтерські організації стають ще більш важливими, оскільки вони забезпечують необхідну допомогу військовим, біженцям та постраждалим від війни.

Для ефективної підтримки волонтерських рухів необхідно здійснити комплекс заходів, спрямованих на розвиток їхньої організаційної спроможності, підвищення кваліфікації волонтерів та забезпечення фінансової підтримки. Перш за все, слід провести детальний аналіз поточного стану волонтерських організацій, виявити їхні досягнення та проблеми, з якими вони стикаються. Це дозволить розробити цілеспрямовані програми підтримки, які відповідатимуть реальним потребам волонтерів.

Розробка програм підготовки та підвищення кваліфікації волонтерів є наступним важливим кроком. Волонтери потребують спеціалізованих знань та навичок, щоб ефективно виконувати свої обов'язки. Навчальні програми повинні включати тренінги з управління проектами, комунікації, надання першої допомоги та інших необхідних навичок. Співпраця з навчальними закладами та експертами дозволить створити якісні навчальні матеріали та забезпечити високий рівень підготовки волонтерів [29].

Фінансова підтримка волонтерських ініціатив є ключовим аспектом їхнього успішного розвитку. Для цього необхідно створити грантові програми, які забезпечать фінансування волонтерських проектів. Залучення державних та приватних фондів, а також встановлення партнерських відносин з бізнесом для отримання спонсорської допомоги, дозволить забезпечити стійке фінансування волонтерських організацій. Крім того, важливо розробити механізми моніторингу

та оцінки ефективності використання коштів, щоб забезпечити прозорість та підзвітність фінансування.

Таблиця 3.2.

Стратегічні заходи для підтримки та розвитку волонтерських рухів

Напрямок	Заходи	Очікувані результати
Аналіз поточного стану	Проведення досліджень, опитувань та інтерв'ю з волонтерами	Виявлення досягнень та проблем волонтерських організацій, розробка цілеспрямованих програм підтримки
Підвищення кваліфікації	Розробка та проведення навчальних програм та тренінгів	Підвищення професійних навичок волонтерів, підвищення ефективності їхньої діяльності
Фінансова підтримка	Створення грантових програм, залучення державних та приватних фондів, співпраця з бізнесом	Забезпечення стійкого фінансування волонтерських організацій, підвищення масштабів та ефективності проектів
Моніторинг та оцінка	Розробка системи моніторингу та оцінки ефективності використання коштів, проведення регулярних аудитів	Забезпечення прозорості та підзвітності фінансування, підвищення довіри до волонтерських організацій

Підтримка та розвиток волонтерських рухів сприятиме зміцненню соціальної згуртованості та мобілізації суспільних ресурсів на підтримку найбільш вразливих верств населення. Це особливо важливо в умовах війни, коли волонтерські організації відіграють ключову роль у забезпеченні гуманітарної допомоги та підтримки. Реалізація запропонованих заходів дозволить підвищити ефективність волонтерської діяльності, забезпечити стійке фінансування та підвищити рівень довіри до волонтерських організацій.

У третьому розділі роботи розглянуто стратегічні рекомендації та перспективи розвитку політичної та громадської активності в умовах повномасштабної війни в Україні. Було визначено ключові напрямки розвитку, які охоплюють підвищення політичної активності населення та стратегічний розвиток громадських рухів.

Стратегічні рекомендації для підвищення політичної активності населення включають створення державних програм підтримки, проведення освітніх та просвітницьких кампаній, залучення молоді до політичного процесу та використання цифрових технологій для стимулювання політичної активності. Використання популярних YouTube-блогерів у цих заходах дозволяє ефективно донести інформацію до широкої аудиторії та залучити громадян до активної участі у політичному житті.

Напрямки стратегічного розвитку громадських рухів охоплюють підтримку та розвиток волонтерських рухів, інституційний розвиток громадських організацій, підтримку місцевих громадських ініціатив, розвиток соціального підприємництва та підтримку культурних та освітніх ініціатив. Здійснення цих заходів сприятиме зміцненню соціальної згуртованості, мобілізації суспільних ресурсів та розвитку активного громадянського суспільства.

Реалізація запропонованих заходів забезпечить підвищення рівня обізнаності населення про політичні процеси, стимулюватиме активну участь громадян у політичному та громадському житті, сприятиме розвитку волонтерства та громадських ініціатив. Це, у свою чергу, зміцнить демократичні інститути та сприятиме стійкості українського суспільства в умовах війни.

ВИСНОВКИ

Метою цього дослідження було всебічно проаналізувати політичну та громадську активність в умовах повномасштабної війни в Україні, визначити основні фактори, що на неї впливають, та розробити стратегічні рекомендації для її підвищення та розвитку.

Згідно з поставленою метою, було виконано низку завдань, що дозволили досягти комплексного розуміння цього явища:

1. Вивчення та узагальнення теоретичних основ політичної та громадської активності дозволило створити концептуальну базу для дослідження. Політична активність розглядається як сукупність дій громадян, спрямованих на вплив на політичні процеси та рішення. В умовах війни політична активність набуває особливої значущості, оскільки відображає рівень залученості населення у вирішення національних проблем та підтримку державних інститутів. Теоретичні підходи, такі як системний аналіз, поведінкова теорія та теорія політичної мобілізації, забезпечили глибоке розуміння динаміки політичної активності та її компонентів.

2. Обґрунтування методологічних підходів до дослідження політичної активності в умовах війни включало визначення основних методів і принципів аналізу. Системний підхід дозволив розглядати політичну активність як комплексну систему з взаємопов'язаними елементами, включаючи індивідуальні дії громадян, діяльність політичних партій та роль медіа. Порівняльний аналіз надав можливість виявити універсальні та специфічні механізми політичної мобілізації в різних соціально-політичних контекстах. Соціологічні методи, такі як опитування та інтерв'ю, забезпечили емпіричну базу для дослідження політичної активності населення, надаючи кількісні та якісні дані для всебічного аналізу.

3. Аналіз основних факторів, що впливають на політичну та громадську активність в умовах війни, показав, що соціально-економічні умови, політичний

контекст, роль медіа та психологічні аспекти мають значний вплив на політичну поведінку громадян. Економічна нестабільність і соціальна нерівність можуть як стимулювати, так і пригнічувати активність. Політичні умови, такі як централізація влади та обмеження громадянських свобод, можуть знижувати або підвищувати рівень політичної активності залежно від контексту. Роль медіа та інформаційних технологій є критичною для мобілізації населення, але також може використовуватися для маніпуляції та пропаганди. Психологічні чинники, такі як патріотизм і стрес, впливають на мотивацію громадян до політичної участі.

4. Аналіз форм політичної активності та їх еволюції в умовах війни показав, що війна значно впливає на структуру і характер політичної участі громадян. Форми політичної активності, такі як участь у виборах, протестні акції, волонтерська діяльність та інформаційна підтримка, змінюються під впливом військових дій та соціально-політичних змін. В умовах війни спостерігається підвищення рівня політичної мобілізації, збільшення кількості волонтерів та активістів, а також зростання впливу медіа на політичну поведінку. Еволюція форм політичної активності відображає адаптацію громадян до нових умов та викликів, з якими стикається суспільство під час війни.

5. Дослідження особливостей громадської політичної активності в умовах повномасштабної війни в Україні виявило, що громадяни демонструють високий рівень патріотизму та солідарності. Громадська активність проявляється у вигляді волонтерської допомоги військовим та постраждалим, участі у громадських організаціях, проведенні акцій протесту та підтримці державних ініціатив. Війна стимулює громадян до активної участі у політичних та соціальних процесах, мобілізуючи ресурси та енергію для підтримки національної стійкості. Особливістю громадської активності в умовах війни є також зростання ролі цифрових платформ та соціальних мереж у координації дій та поширенні інформації.

6. На основі проведених досліджень були розроблені стратегічні рекомендації для підвищення політичної активності населення. Вони включають створення

державних програм підтримки громадянської освіти, розширення можливостей для участі громадян у політичних процесах, підвищення прозорості та підзвітності політичних інститутів, а також використання цифрових технологій для стимулювання політичної участі. Важливим аспектом є також залучення молоді до політичного життя через освітні програми та ініціативи, спрямовані на розвиток лідерських навичок та активну громадянську позицію.

7. Визначення напрямків стратегічного розвитку громадських рухів включає підтримку та розвиток волонтерських організацій, інституційне зміцнення громадських ініціатив, розвиток місцевих громадських рухів, підтримку соціального підприємництва та культурних ініціатив. Створення сприятливих умов для діяльності громадських організацій, надання фінансової та технічної підтримки, а також розвиток партнерських відносин з державними та міжнародними інституціями сприятимуть зміцненню громадянського суспільства. Особлива увага приділяється підтримці місцевих лідерів та ініціатив, що сприяє мобілізації ресурсів та розвитку соціальної згуртованості на місцевому рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрам'юк І. Демократія участі: механізми громадської участі на місцевому, регіональному та національному рівнях. *Regionet. Всеукраїнська мережа фахівців та практиків з регіонального і місцевого розвитку. Базове навчання кандидатів на участь у мережі*. Матеріали до курсу. № 7. Київ. 2014. 50 с.
2. Бортніков В. Соціокультурний вимір політичної участі в умовах демократичної трансформації. *Політичний менеджмент*. 2007. № 5. С. 28-40.
3. Бурін О.М. Проблеми впровадження концепції локальної демократії в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток. Електронний журнал*. 2014. №9 URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=752> (дата звернення: 01.05.2024)
4. Влада і суспільство: діалог через громадські ради: монографія Шайгородський Ю.Ж., Андрійчук Т.С., Дідух А.Я. та ін.; Київ.Паливода. 2011. 148с
5. Воронянський О. В., Кулішенко Т. Ю., Скубій І. В. Політологія: підручник. Харків, ХНТУСГ імені Петра Василенка, 2017. 180с.
6. Вольф Шнайдер, Пауль-Йозеф Рауе. Новий посібник з активності та онлайн-активності. Перекл. з нім. В. Климченко; за загал. ред. В. Іванова Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2014. 358 с.
7. Гоцур О. Особливості функціонування медіаринку України в умовах війни (лютий-вересень 2022 року). *Communications and Communicative Technologies*. Вип. 22. 2022. С.47-53.
8. Гордієнко Т. Фантастичні фейки й де їх шукати. Як fakenews стало поняттям року. *Media Sapiens*. 20.12.2017. URL: <https://ms.detector.media/mediaanalitika/post/20242/2017-12-20-fantastichni-feiki-i-de-ikh-shukati-yakfake-news-stalo-ponyattuyam-roku/> (дата звернення: 8.05.2024).

9. Гороховський О. М. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи: практичний посібник. Дніпро : ЛІРА, 2017. 133 с
10. Городенко Л. М. Нові медіа: журналістика чи комунікація? *Актуальні питання масової комунікації: науковий журнал*. Київ. Нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т активності. 2013, Вип. 14. С. 65–69.
11. Гресько О.В. Роль і місце громадянської активності у процесі створення новин. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*, 2015. № 2(22) С. 76–80.
12. Громадянське суспільство: політичні та соціально-правові проблеми розвитку : монографія за ред. М.П. Требіна. Харків : Право, 2013. 536 с
13. Громадські і благодійні організації в Україні. Реєстрація та діяльність . М. В. Лациба, С. П. Старосольська, Д. В. Сидоренко Київ, ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 148 с.
14. Дацій Н.В., Драган І.О., Кондрашов О.М. Шляхи формування та розвитку самодостатніх суб'єктів муніципального руху: європейські виміри та орієнтири: монографія / за заг. ред. О.М. Кондрашова. Миколаїв: Ємельянова Т.В., 2013. 352 с
15. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» № 3384-IX від 20.09.2023
16. Закон України» Про внесення змін до деяких законів України щодо надання додаткових гарантій захисту працівникам засобів масової інформації, які працюють у районах ведення воєнних (бойових) дій та/або на тимчасово окупованих територіях України» від 08.07.2022
17. Іванов В. Медіаосвіта та медіаграмотність: короткий огляд. Академія української преси. 2011. 58 с
18. Кваша А. Розвиток громадянського суспільства в Україні та проблеми об'єктивності його дослідження .*Ефективність державного управління: зб. наук. пр.* Львів, 2015. С. 91 – 97.

19. Коханов Є.Ф. Жанрова структура нових медіа в умовах трансформації медіасистеми. Є.Ф. Коханов, В.В., Кравцов, М.В. Шкондін. *Вісник Волзького університету імені В.Н. Татищева 2015. №2 «Гуманітарні науки та освіта»*. С. 317 – 327.

20. Кузнецова Олена. Ідентичність блога і ЗМІ. *Теле-та радіожурналістика*. 2013. Вип.12. С. 117–123.

21. Кучишкіна А.А. Блог як сучасний жанр активності: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавр; спец.: журналістика. А.А.Кучишкіна; наук. керівник І.Р. Жиленко. Суми: СумДУ, 2021. 40 с.

22. Кравчук В. М. Громадські організації і держава: взаємовідносини в умовах формування громадянського суспільства в Україні (теоретико-правові аспекти): монографія ; Терноп. нац. екон. ун-т. Т. : Терно-граф, 2011. 260 с

23. Кромська А. Феномен соціальної мережі в інформаційному середовищі. URL:
<https://naub.oa.edu.ua/2015/%D1%84%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD-%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D0%BC%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B6%D1%96-%D0%B2-%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86/> (дата звернення: 7.05.2024).

24. Лисенко В. В. Громадянська журналістика як засіб реалізації права людини на інформацію. Дисертація.. Національний університет «Одеська юридична академія», Міністерство освіти і науки України, Одеса, 2021. 201с.

25. Лисенко В. Громадянська журналістика та реалізація права на інформацію. *Публічне право* № 3 (39) (2020). С. 45-51. URL:
<https://doi.org/10.32782/2306-9082/2020-39-4> (дата звернення: 11.05.2024).

26. Навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей (доповнено)
Ред.Струкевич О.К., Конотопенко О.П., Лапшин С.А. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016 р.
403 с
27. Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за
наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с
28. Політологія. Друге видання, перероблене та доповнене за науковою
редакцією А. Колодій . Київ. ІнЮре. 664 с
29. Політологія: навч. посіб. Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, В. Я.
Томахів, Гурик М. І., Чигур Р. Ю.. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. 230с.
30. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. К. : Вид. Дім
«КиєвоМогилянська академія», 2015. 497 с.
31. Токар М. Ю. Застосування системного методу в дослідженнях розвитку
громадських організацій.*Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр.*
Харків: Вид-во ХарРІДУ НАДУ «Магістр», 2019. Вип. 1 (64). С. 63 – 69.
32. Як змінилася кількість підписників у топових YouTube-блогерів, які
розповідають про війну. URL:
<https://www.slovoidilo.ua/2023/10/24/infografika/suspilstvo/yak-zminylyasya-kilkist-pidpysnykiv-topovux-youtube-bloheriv-yaki-rozpovidayut-pro-vijnu> (дата звернення:
11.05.2024).
33. Telegram «Реальний Київ». URL: <https://t.me/kievreal1> (дата звернення:
13.05.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

Анкета для дослідження громадської політичної активності під час війни

Особиста інформація:

1. Вік:

- До 18 років
- 18-25 років
- 26-35 років
- 36-45 років
- 46-60 років
- Понад 60 років

2. Стать:

- Чоловік
- Жінка

3. Освіта:

- Середня
- Вища
- Інше

4. Місце проживання:

- Місто
- Село

Громадська активність: 5. Чи брали ви участь у громадських ініціативах під час війни?

- Так
- Ні

6. Які форми громадської активності ви підтримуєте? (можна вибрати кілька варіантів)

- Волонтерство
- Гуманітарна допомога
- Участь у громадських організаціях
- Інше (вказіть)

7. Яка ваша роль у громадських ініціативах?

- Організатор
- Учасник
- Спонсор
- Інше (вказіть)

8. Які чинники найбільше впливають на вашу участь у громадських ініціативах? (можна вибрати кілька варіантів)

- Патріотизм
- Особистий обов'язок
- Вплив оточення
- Соціальні мережі
- Інше (вказіть)

9. Які проблеми ви вважаєте найбільш актуальними для вирішення в умовах війни? (можна вибрати кілька варіантів)

- Допомога військовим
- Підтримка біженців
- Забезпечення медичної допомоги
- Відновлення інфраструктури
- Інше (вказіть)

10. Як ви оцінюєте ефективність громадських ініціатив, у яких ви брали участь?

- Дуже ефективні
- Ефективні
- Малоефективні
- Неefективні

Контент-стратегія проекту для підвищення політичної та громадської активності

Формат Контенту	Цільова Аудиторія	Основні Темати	Мета та Завдання	Методи Реалізації	Очікувані Результати
Вебінари	Молодь, жінки, маргіналізовані групи	Основи політичної участі, виборчий процес, громадські ініціативи, вплив соціальних мереж, активна молодь	Підвищення рівня обізнаності про політичні процеси, стимулювання участі у виборах та громадських ініціативах	Організація живих трансляцій з можливістю задавати питання в режимі реального часу, забезпечення доступу до записів вебінарів, інтерактивні матеріали для поглибленого вивчення теми	Зростання рівня політичної обізнаності, підвищення активної участі у виборах та громадських ініціативах
Інтерв'ю з експертами та активістами	Широка аудиторія, зокрема молодь та активісти	Політичні події, успішні громадські ініціативи, волонтерство, молодіжне лідерство	Підвищення довіри до проекту, стимулювання участі у політичному житті, надання глибокого розуміння актуальних питань	Зйомка відеоінтерв'ю у студії або на місцях реалізації проектів, онлайн-інтерв'ю через платформи для відеозв'язку	Підвищення довіри до проекту, зростання рівня участі у політичному житті, надання громадянам корисної інформації та натхнення для активності
Документальні проекти	Широка аудиторія, зокрема молодь та громадські активісти	Вплив війни на політичну активність, історії біженців, волонтерів та активістів	Привернення уваги до важливих соціальних та політичних питань, стимулювання обговорення, формування національної свідомості	Створення серії документальних фільмів, включаючи інтерв'ю з біженцями, активістами та політичними лідерами, показ реальних історій людей та їхнього досвіду	Привернення уваги до важливих соціальних та політичних питань, стимулювання обговорення, підвищення рівня національної свідомості
Освітні програми та тренінги	Молодь, жінки, маргіналізовані групи	Громадянська освіта, політична участь, створення та реалізація громадських проектів	Підвищення компетентності у питаннях політичної участі та громадської активності, стимулювання активної участі	Розробка та впровадження курсів, семінарів та вебінарів, участь експертів та лідерів громадської думки	Підвищення рівня політичної культури, зростання активності у громадському та політичному житті
Інформаційні кампанії	Широка аудиторія, зокрема молодь та активісти	Важливість політичної участі, права громадян, актуальні	Підвищення рівня обізнаності про важливість політичної	Проведення широкомасштабних інформаційних кампаній у ЗМІ та соціальних	Підвищення рівня обізнаності, залучення більшої

		соціальні та політичні питання	участі, залучення до активної участі у політичному житті	мережах, використання інструментів цифрового маркетингу для залучення аудиторії	кількості громадян до активної участі у політичному житті
Онлайн-платформа для громадських ініціатив	Громадські активісти, волонтери, молодь	Реєстрація проектів, пошук партнерів та волонтерів, координація діяльності	Забезпечення платформи для координації громадських ініціатив, об'єднання зусиль, надання інформаційної та фінансової підтримки	Створення онлайн-платформи з можливістю реєстрації проектів, пошуку партнерів та волонтерів, доступ до ресурсів та підтримки, звітування про результати діяльності	Підвищення ефективності реалізації громадських ініціатив, залучення більшої кількості учасників, забезпечення координації та підтримки
Моніторинг та оцінка ефективності проекту	Всі учасники проекту, організатори, донори	Відстеження прогресу, оцінка результатів, коригування стратегії	Забезпечення системи моніторингу та оцінки ефективності реалізації проекту, виявлення проблем та коригування стратегії	Розробка системи моніторингу, визначення ключових показників ефективності, збір та аналіз даних, регулярне звітування	Виявлення проблем та коригування стратегії, забезпечення досягнення поставлених цілей, підвищення ефективності реалізації проекту